LAISVĖ
Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Savaitinis
Jungtinėse Valstijose $12.00
Kanadoje $15.00
Kitur užsienyje $15.00
Pavienio egzemploriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c.

STATE HISTORICAL SOCIETY OF WISCONSIN
LIBRARY
OCT 18 1982

NO. 40 ★ ★ ★ ★ ★ ★ PENKTADIENIS, SPALIO [OCTOBER] 15, 1982 OZONE PARK, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ 71-IEJI METAI

KRISLAI

"Krislų" istorija
Pirmoji pažintis . . .
Jo brandus gyvenimas
Apie Santarą-Šviesą

R. BARANIKAS

Šios skilties, "Krislų", istorija ilga ir garbinga. Per ilgą laikotarpį šioje skiltyje savo mintis reiškė "Laisvės" steigėjai ir redaktoriai—kasdien, kuomet mūsų laikraštis buvo dienraštis, retesniais protarpiais laikraščiui retėjant. Vienas jųjų buvo Antanas Bimba, kurio paskutiniai "Krislai" tilpo visai trumpas laikas prieš jo mirtį. Draugas Bimba "Krislus" skaitė labai svarbia laikraščio dalimi. Jis man vieną kartą aiškino, kad "Krislai" turi būti "gyva, spontaniška minčių tribūna",—ir tai tokiu stilium jis juose rašė. Faktinai "Krislai" buvo paskutinė jo redakcinės darbuotės dalis: kuomet sveikatai silpnėjant jis turėjo palikti kitas redakcinio darbo pareigas, jis nepraleisdamas savo eilės šioje skiltyje, šioje "minčių tribūnoje", prabildavo savo tvirtu balsu—veik iki paskutinio atodūsio . . .

□

Neatsimenu tiksliai, kuomet pirmą kartą asmeniškai susipažinau su Antanu Bimba, bet gerai atsimenu, kuomet pirmą kartą teko pamatyti jo pavardę spaudoje: 1936-ais metais skaičiau smetoninės Lietuvos tautininkų organe ("oficioze") "Lietuvos Aide", kad ". . . rašydamas Amerikos lietuvių komunistų laikraštyje 'Laisvėje' jų lyderis Antanas Bimba kritikavo . . ." Ką Bimba kritikavo ir kame daugiau "Lietuvos Aidas" jį citavo, neatsimenu. Visvien, dėkui tautininkų organui, mes, pažangūs Anykščių gimnazistai, sužinojome, kad yra toks laikraštis "Laisvė", kad yra toks lyderis, Bimba . . .

□

Liūdėdami mūsų kritusio kovotojo, draugo Bimbos, mes turime tuo pačiu laiku celebruoti jo gyvenimą, o jo gyvenimas buvo ne tik ilgas, bet ir brandus, našus, turtingas, spalvingas, įvairus. Jis įsinėrė į Amerikos lietuvių darbininkų ir Amerikos liaudies bendrai kovų sukūrį iš pat pradžios po atvykimo iš Lietuvos, jis tose kovos sukūriuose patyrė ir skausmų ir džiaugsmo, ir sunkenybių ir triumfų . . .

Ko daugiau galima pageidauti iš gyvenimo?

□

Santara-Šviesa yra draugija, kurioje spiečiasi tam tikra rūšis Lietuvą palikusių kūrybingų žmonių ir inteligentų. Jie anti-tarybiniai nusistatę, bet tuo pačiu laiku laiko save liberalais, nėra siauri nacionalistai, bando turėti platesnes kultūrines pažiūras, negu įniršę "vaduotojai". . . Kitaip sakant, su "Naujienų" tipo atsilikėliais jų nesumaišysi.

Rugsėjo mėnesį Michigano valstijoje įvyko santariečių-šviesiečių suvažiavimas. Aprašydamas tą suvažiavimą viename lietuvių laikraštyje E. Šulaitis sako:

"Čia buvo ir savotiški balsavimai, kurie parodė, jog salėje esančiųjų dauguma skaito ne išeivijoje, bet Lietuvoje leidžiamas knygas".

Santariečiai — šviesiečiai dažnai sako, kad Tarybų Lietuvos kultūrinė kūryba yra "ideologiniai suvaržyta", "sitlistiniai sausa" ir t. t. Bet kai prisieina prisipažinti, ką jie vyriausiai skaito, mes surandame, kad jie skaito Lietuvoje leidžiamas knygas pirm jų pačių rašomų novelių, romanų, poezijos. Čia kas nors nesiderina, ar ne, kolegos?

Deportuoja rumunų vyskupą už kolaboravimą su naciais

Washington. — Po ilgos bylos, rumunų arkivyskupas Valerian Trifa turės būti deportuotas iš Amerikos už tai, kad jis atvykdamas prieš 32 metus nuslėpė savo kolaboravimą su naciais. Šis arkivyskupas yra dvasios vadu Rumunų ortodoksų religinei bendruomenei, turinčiai per 35 tūkst. narių, su centru Grass Lake, Mich.

Valerian Trifa

Federalinės valdžios teisingumo organų tvirtinimu, tasai 68 metų amžiaus dvasininkas bus pirmas asmuo, deportuojamas už tai, kad nuo imigracijos įstaigos nuslėpė savo nusikaltimus karo metu. Trifa kaltinamas už simpatizavimą naciams, už savo vaidmenį kruvinose Bukarešto riaušėse, kurių metu žuvo šimtai katalikų ir žydų.

Dvasininko advokatai pranešė, kad jo klientas paliks Ameriką ir apsigyvens Šveicarijoje, bet Šveicarijos konsulas Washingtono ambasadoje įspėjo, jog jis neužtikrina, kad dvasininko prašymas bus patenkintas, nes Šveicarija nelabai nori priimti buvusius nacius.

Su Trifos išdeportavimu dar nesibaigia teisingumo organų darbas. Teisingumo departamento atstovas Allan A. Ryan sako, kad jo specialių tyrimų komisija savo sąraše dar turi 210 asmenų, gyvenančių JAV ir įtariamų kolaboravimu su naciais. Jų tarpe yra įvairios kilmės asmenų. Dabar byla iškelta 25-iems tokių, ir tarp jų yra estas Karl Linnas, 68 m. amžiaus, kaltinamas, jog vadovavęs koncentracijos stovyklai, kurioje buvo nužudyta 12 tūkst. žmonių, įskaitant ir 2 tūkst. žydų.

Allan Ryan sako, kad naujų asmenų pavardės atsirado jų sąraše, kai jis tapo palygintas su papildomais sąrašais, kurie buvo pristatyti Tarybų Sąjungos organų, ir 1981 m. gautu nacių SS sąrašu.

Nobelio premija medicinos tyrinėtojams

Boston. — Trys Nobelio premijos medicinos laureatai pereitą sekmadienį čia dalyvavo Harvardo Medicinos mokyklos 200 metų sukakties minėjime, kai iš Švedijos atėjo žinia, jog Nobelio medicinos premija paskirta jiems už tyrimus prostaglandinos srityje.

Premija atiteko dviem švedams ir britui, kurie visi trys dirbo prie tų tyrimų. Švedai—tai Dr. Sune Bergstrom, 66 m. amžiaus, ir Dr. Bengt Samuelson, 48 m. Jiedu tuos tyrimus pradėjo Karolinska institute Stockholme, Švedijoje. Paskui prie jų prisijungė Dr. John R. Vane, 55 m. amžiaus, buvęs Wellcome Foundation, Beckenham mieste, Britanijoje, tyrimų direktorius.

Visi jie Bostone padarė pranešimus apie savo tyrimus ir tų rezultatus.

Washington. — Prez. Reagan, švaistydamasis necenzūriškais žodžiais apie Lenkijos vadus, paskelbė, kad jis ir toliau ekonomiškai smaugsiąs Lenkiją, jei Lenkijos vyriausybė neatšauksianti karinės padėties, nepaleisianti internuotų Solidarnosc unijos vadų ir neleisianti toliau tai unijai veikti. Jis taip reagavo ryšium su Lenkijos parlamento priimtu nutarimu uždaryti Solidarnosc uniją ir leisti veikti paskiroms unijoms kiekvienoje darbovietėje.

Ragina nuimti sankcijas prieš Tarybų Sąjungą

Bonn. — Spalio 10 d. Frankfurte, šv. Povilo bažnyčioje, įvyko iškilmės, kurių metu įteikta taikos premija George F. Kennan, buvusiam Amerikos ambasadoriui Tarybų Sąjungoje. Tą premiją kasmet įteikia Knygos Parodos organizatoriai.

George F. Kennan

Priimdamas premiją, Kennan pasakė kalbą, ragindamas vakariečius nuimti ekonomines sankcijas prieš Tarybų Sąjungą. Buvęs diplomatas, šiuo metu einantis 78-uosius amžiaus metus, aiškino, kad taikos metu demokratinės valstybės neturėtų imtis priemonių prieš kitą valstybę, siekiant paveikti ar pakenkti pastarosios ekonominiam vystymuisi.

Jis taip pat kritikavo daugelio vakariečių galvoseną, siekiančią įtikinti, jog Tarybų Sąjunga esanti agresyviai nusiteikusi ir kad tik militarinėmis priemonėmis, o ypač branduoliniais ginklais ji gali būti sulaikyta nuo savo kaimynų užpuldinėjimų. Jis pabrėžė, kad toks požiūris sistemingai pasmerkia didelę tautą ir jos vyriausybę ir jei jis nebus pakeistas, tai karas iš tikro bus neišvengiamas, kaip jis nuolatos vaizduojant neišvengiamu. Jis taip pat turėjo pasiūlymų ir Tarybų Sąjungos vyriausybei, kaip pašalinti valariečių nepasitikėjimą: kad būtų plačiau informuojama apie Tarybų Sąjungą ir įsileidžiama daugiau užsieniečių bei plėtojami nuominių apsikeitimai su užsienio žmonėmis.

Kariuomenė žudo indėnus Gvatemaloje

Indėnas Sanchet, iš Gvatemalos, su savo šeimos nariais, pasprukęs nuo žudikų į Meksiką. Jo tėvą, brolį, švogerį ir pusseserę nužudė Gvatemalos kariuomenė liepos 17 d.

Comitan, Mexico. — Iš Gvatemalos į Meksiką atbėgantys indėnai pasakoja baisius dalykus apie tai, ką Gvatemalos kariuomenė išdarinėja su indėnais. Jie tvirtina, kad San Francisco vietovėje šiemet liepos 17 d. atvykusi kariuomenė nužudė apie 300 gyventojų, kurių tarpe buvo vyrai, moterys, seneliai ir vaikai.

Spauda aiškina, jog ta naikinimo akcija vykdoma po to, kai į valdžią perversmo keliu šiemet kovo mėn. atėjo gen. Efrain Rios Montt. Jis pasiryžęs sunaikinti visus indėnus, kurie nors kiek įtariami dėl savo palankumo kairiesiems partizanams. San Francisco vietovėje gyventojai buvo suvaryti kareivių į dvi patalpas, vienoje vaikai ir moterys bei seneliai, kitoje vyrai, ir paskui visi buvo nužudyti. Pirmuosius subadė peiliais ir durtuvais, o vyrus sušaudė.

Amnesty International kaltina, jog nuo to laiko, kai valdžią perėmė gen. Efrain Rios Mott, viso buvę nužudyta 2,600 indėnų ir valstiečių.

BLOGIAUSIA NEDARBO PADĖTIS AMERIKOJE NUO DEPRESIJOS LAIKŲ

Washington. — Pereitą savaitgalį Darbo departamentas paskelbė, kad nedarbas Amerikoje pasiekė 10.1 proc., kas sudaro patį aukščiausią laipsnį pastarųjų 42 metų laikotarpyje.

Ir tuo metu, kai prez. Reagan atostogavo savo dvare Kalifornijoje, jo štabo viršininkas James Baker ir Amerikos didžiausios darbininkų organizacijos—AFL-CIO prezidentas Lane Kirkland viešai diskutavo būdus tam nedarbui sumažinti.

Baltųjų rūmų štabo šefas Baker ABC TV programoje pasikalbėjime su žurnalistu Davidu Brinkley gynė prez. Reagano politiką ir tvirtino, kad ilgainiui ji laimėsianti. Jis guodė Amerikos bedarbius, jog prez. Reagan tą faktą, jog Amerikoje dabar yra 11 milijonų bedarbių, laiko "Tragišku", ir apgailestauja, kad tiek daug žmonių paliesta.

AFL-CIO prezidentas Kirkland CBS TV programoje "Face the Nation" visą kaltę už nedarbo didėjimą suvertė prez. Reagano ekonominei politikai. Jis tvirtino, jog tasai aukščiausias nuo 1940 metų bedarbių skaičius didės, kol galios prez. Reagano ekonominė politika.

Tuo tarpu spauda pateikė duomenų iš praeities nuo depresijos laikų, norėdama parodyti, kaip nedarbas augo. 1929-1946 metų duomenyse įjungiami ir 14-15 metų amžiaus darbininkai, o nuo 1947 m. duomenyse—tik 16 metų ir vyresni. Ir taip: prez. Hooverio laikais pradžioje buvo 8.7 proc. ir paskui siūbtelėjo iki 24.9 proc. 1933 m. Tai buvo depresijos laikai. Prez. Franklin D. Roosevelt ėmėsi įvairių radikalių žygių, ir 1944 m. nedarbas 1944 m. nukrito iki 1.2 proc., bet pasiekė 1.9 proc., kai Roosevelt mirė 1945 m.

Lane Kirkland

Prez. Trumano laikais, II Pas. karui pasibaigus ir kariams sugrįžus iš frontų, nedarbas pakilo iki 7.9 proc. 1949 m., bet paskui nukrito Korėjos karui prasidėjus. Trumanui išėjus 1953 m., bedarbių buvo 2.9 proc.

John F. Kennedy prezidentavimo metu nedarbas pakilo iki 7.1 proc., bet sumažėjo iki 5.7 proc. 1963 m.

Lyndon Johnson pirmaisiais prezidentavimo metais nedarbas nukrito iki 4.8 proc., paskui buvo 3.4 proc., bet buvo 4 proc. jo paskutiniaisiais metais.

Richard Nixon laikais 1969 m. nedarbas ėmė didėti ir buvo pakilęs iki 6.1 proc., bet vėliau nukrito iki 5.5 proc., kai prezidentas rezignavo. Gerald Fordo laikais nedarbas tuojau pašoko iki 9 proc., bet vėliau mažėjo ir buvo pasiekęs 7.5 proc. prez. Carterio inauguracijos metu. Jimmy Carter laikais nedarbas nukrito iki 5.6 proc., bet vėliau ėmė kilti ir, kai prez. Ronald Reagan pradėjo savo pareigas, buvo 7.4 proc.

Prez. Reaganui perėmus valdžią, nedarbas ėmė didėti, iki pasiekė dabartinės padėties—10.1 proc., kas reiškia 11 milijonų Amerikos darbo jėgos.

Pradėjo Beiruto žudynių investigaciją

Tel Aviv. — Trijų asmenų komisija pradėjo Beiruto palestiniečių žudynių tyrimus, nuo kurių gali pareiti Begino politinės karjeros likimas. Komisijai vadovauja vyriausiais teisėjas Yitzhak Kahan. Tyrimai užtruksią keletą mėnesių. Jie vyksta Hebrew universitete, Jeruzalėje.

Spaudoje ir per radiją bei TV buvo kreiptasi į visus Izraelio gyventojus, kviečiant juos pateikti informaciją, surištą su palestiniečių žudynėmis Shatila ir Sabra stovyklose. Kalbama, kad apklausinėjimuose dalyvaus ir pats premjeras Menachem Begin bei gynybos ministras Sharon.

Tuo tarpu Haifoje, armijos bazėje, surengta paroda ginklų, šarvuočių ir raketų, paimtų kovų metu Libane. Paroda per tris savaites sutraukusi apie 150 tūkst. lankytojų. Jos tikslas, kaip ir aišku, pateisinti Izraelio karinę invaziją.

Kariniai šaltiniai skelbė, jog per tą invaziją žuvę 368 kariai ir 2,383 buvę sužeisti. Žuvusiųjų tarpe buvę 97 karininkai, įskaitant vieną generolą, pulkininką ir du leitenantus.

Bolivijoje grįžta civilinė valdžia

La Paz. — Vos perėmęs pareigas, naujasis krašto prezidentas Hernan Siles Zuazo pereitą savaitę pradėjo perorganizuoti visą karinę vadovybę, norėdamas pervesti ją civilinės valdžios žinion. Taip užsibaigė dvejus metus užtrukusi karinė diktatūra.

Naujoji karinė vadovybė, kaip spauda skelbia, yra demokratinės vyriausybės šalininkais. Bet neaišku, kaip jai pavyks dirbti, nes iš pareigų pasitraukęs buvęs karinis prezidentas gen. Guio Vildoso jau iš anksto pareiškė, jog kariuomenė netoleruos, jei civiliai kišis į jos reikalus. Bet jo vyriausybė sutiko paskelbti rinkimus ir pasitraukti iš valdžios, nes niekaip neįstengė nugalėti ekonominės krizės ir kitų problemų.

Siles Zuazo, 68 m. amžiaus, kuris pirma buvo šalies prezidentu 1950 m., tokius rinkimus buvo laimėjęs 1978, 1979 ir 1980 m., bet kariuomenė jam neleido eiti pareigų. Dabar į prezidento postą jis atvyko iš egzilio.

Naujais prezidentas, kuris yra kariojo demokratų partijos sparno ir vad. populiarios vienybės partijos koalicijos lyderis, į savo 18-os asmenų kabinetą paskyrė du komunistų partijos atstovus: vienas yra darbo ministeriu, o kitas—kasyklų. Šešis atstovus paskyrė iš savo partijos, o kitas ministerijas išdalijo pagal koaliciją.

Bolivijos degančių problemų pirmoje eilėje stovi ekonominiai reikalai. Maisto trūksta, o šalies iždas tuščias, plus $2.5 bilijonai skolos užsieniui.

Amerika jau iš anksto įspėja, kad ji svarsto Bolivijai suteikti ekonominę pagalbą, bet tai pareis nuo to, kaip naujoji valdžia kovos su narkotikų platintojais, kaip planuos tvarkyti savo ūkį ir kaip kietai eis prieš komunistinį judėjimą.

LAISVĖ LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.

Established April 5, 1911

EVA T. MIZARA, Editor & Business Manager

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year $12.00	United States, per 6 months... $6.50
Canada, Lat. Amer., per year . $15.00	Canada, Lat. Amer., 6 months . $8.00
Foreign countries, per year ... $15.00	Foreign countries, 6 months ... $8.00

Prie Antano Bimbos karsto

Kai lūžta ąžuolas, sudejuoja visa giria. Kai iš gyvenimo pasitraukia brangus, visų labui darbavęsis žmogus, visi pajuntame didžiulį netekimo skausmą. Taip yra pasitraukus iš gyvųjų tarpo "Laisvės" laikraščio vyriausiajam redaktoriui Antanui Bimbai, ryškiu švyturiu stovėjusiam mūsų pažangaus judėjimo priekyje.

Tris dienas ėjo žmonės į Walsh & Cassese laidojimo namus Jamaicoje, Queens dalyje, atiduoti paskutinę pagarbą judėjimo vadovui, bendražygiui ir draugui. Apie taurią Antano Bimbos asmenybę, jo didžiulius nuopelnus kovai už darbo žmonių reikalus buvo kalbama gedulingame atsisveikinimo mitinge, kuris įvyko spalio 3 dieną, sekmadienį. Mitingo pradžioje nuskambėjo graudi melodija "Lietuva brangi", tarytum simbolis begalinės Antano Bimbos meilės savo tolimajai gimtinei. Mitingą vedusi JAV Lietuvių darbininkų susivienijimo sekretorė Amelia Yuskovic pirmuoju pakvietė atsisveikinimo žodį tarti "Laisvė bendrovės direktorių tarybos pirmininką Povilą Ventą:

— Visiems mums labai liūdna, kad šiandien turime amžinai atsisveikinti su mūsų mielu draugu Antanu Bimba. Ypatingai liūdna man. Jis buvo man, kaip tėvas, kaip prietelius. Gilaus liūdesio kupinos mūsų širdys, kad netekome ištikimo darbo žmonių sūnaus, įžymaus veikėjo, didelės ir geros sielos žmogaus. Jis buvo pirmasis Amerikos lietuvis, aplankęs Tarybų Lietuvą tuoj po Antrojo Pasaulinio karo 1945 metais. Antanas labai sielojosi dėl karo padarytų žaizdų jo gimtinei. Grįžęs į Ameriką, jis parašė knygą "Prisikėlusi Lietuva", kurioje teigė, kad dabar Lietuva yra gerose rankose ir kad ji per trumpą laiką pakils iš griuvėsių. Šiandien daug kas esam lankę Lietuvą ir matome, kokia ji graži. Taigi Antano Bimbos žodžiai išsipildė pilnutinai.

Toliau draugas P. Venta papasakojo, kaip Antanas Bimba raginęs jį rašyti į "Laisvę" ir kaip draugiškai, atidžiai padėdavo paruošti raštus spaudai.

"Laisvės" reikalais Antanas Bimba rūpinosi iki pat paskutinių savo gyvenimo valandų,—baigdamas pasakė Povilas Venta.—Ir mes čia susirinkę galime pasakyti: leisim "Laisvę", dirbsim, kiek galėsim. Mes prižadam Tau, Antanai.

Per daugiau kaip keturiasdešimt metų šalia įtempto darbo "Laisvėje" Antanas Bimba dar redagavo ir Amerikos Lietuvių darbininkų literatūros draugijos žurnalą "Šviesa". Tos draugijos pirmininkė, ilgametė Antano Bimbos bendražygė Katryna Petrikienė pasakė:

— Antanas Bimba visą savo gyvenimą pašventė dėl darbo žmonių labo. Pažinojau jį per daugelį metų. Organizacijų darbuose mes bendrai veikėm, bendrai rūpinomės jų reikalais. Jis niekad nepavargdavo, jis, pakviestas kur nors į susirinkimą arčiau ar toliau, niekad neatsisakė. Organizacija jam buvo pirmoj vietoj. Jam pirmiausia rūpėjo ir visą mūsų gyvenimą vest į gražesnę, šviesesnęę ateitį. Į ateitį, kur mes vieni kitiems būsime broliais, o ne priešais.

Žinomo mūsų šalies dailininko, aktyvaus "Laisvės" publicisto Rudolfo Baraniko žodžiais tariant, nėra kampelio tarp plačiai išsidėsčiusių Amerikos lietuvių kolonijų, kur nebūtų girdėtas Antano Bimbos balsas. Tą balsą girdėjo ir senoji mūsų gimtinė Lietuva. Jo nuopelnai pažangos ir taikos idealams aukštai įvertinti Tarybų Lietuvoje: Vilniaus Valstybinio V. Kapsuko universiteto istorijos mokslų Garbės daktaro titulu, Lietuvos nusipelniusio kultūros veikėjo ir nusipelniusio žurnalisto vardais. Antanas Bimba įnešė didžiulį indėlį ir į bendrą Jungtinių Amerikos Valstijų pažangųjį judėjimą. Už didžiulius nuopelnus stiprinant Tarybų Sąjungos ir Amerikos tautų draugystės ryšius Antanas Bimba 1981 metais buvo apdovanotas TSRS Tautų Draugystės ordinu. Jo knyga "Istorija klasių kovos Amerikoje", išleista 1925 metais ir išversta į daugelį kalbų, iki šios dienos yra studijuojama tų, kurie nori nuosekliai iš marksistinių pozicijų susipažinti su ankstyvomis organizuoto JAV darbininkų judėjimo fazėmis. Jo 1932 metais išleista knyga "The Molly Maguires" apie devyniolikto šimtmečio kovingus Amerikos angliakasių organizavimo pradus ir nekaltai žuvusius jų vadus kovoje su klastingais darbdaviais yra skaitoma tų, kurie nori pasisemti įkvėpimo iš to romantiško Amerikos klasių kovos laikotarpio. Nuoseklus marksistas ir internacionalistas draugas Antanas Bimba buvo karštas lietuvių tautos patriotas ir ištikimas Amerikos liaudies sūnus.

— Kad ir koks sunkus būtų netekimo skausmas, mes neturime nuleisti rankų,—pasakė "Laisvės" administratorė ir redaktorė Ieva Mizarienė.—Mes turime suglausti pečius. Tegul "Laisvė", kurią Antanas taip mylėjo ir įdėjo tiek jėgų, gyvuoja ir gyvuos! Tai bus geriausias gyvas paminklas šviesiam Antano Bimbos atminimui.

Atsisveikinti su Antanu Bimba atvyko tautiečiai iš įvairių Šiaurės Amerikos kampelių. Tarp jų matėme ir buvusią ilgametę "Aido" choro mokytoją Aldoną Žilinskaitę Anderson, šiuo metu gyvenančią Kanadoje. Iš Chicagos buvo atvykęs "Vilnies" laikraščio redaktorius Stasys Jonas Jokubka su žmona Anna Jokubkiene.

— Uždegančius Antano Bimbos žodžius,—tarė draugas Jokubka,—aš perskaičiau dar gyvendamas Brazilijos tropikuose, kur mes neturėjom tokios spaudos, tokių organizacijų, kaip jūs čia—Šiaurės Amerikoje. Todėl Antano Bimbos straipsniai "Laisvėje", jo knygos buvo kelrode žvaigždė mums, keliasdešimčiai tūkstančių Brazilijos lietuvių. Antanas Bimba buvo žymi asmenybė visam tarptautiniam proletariatui. Jis skatino eiti tuo keliu, kuriuo dabar eina socializmą sukūrusios Tarybų Sąjungos tautos. Antano Bimbos atminimas niekada neužges mūsų širdyse.

Savo prisiminimais apie Antaną Bimbą pasidalino, kartu su kitais kalbėjusiais pareiškė giliausią užuojautą jo rūpestingai gyvenimo draugei Ilzei Bimbienei "Vienybės" laikraščio redaktorius ir publicistas Jonas Valaitis:

— Liūdna matyt iš šio gyvenimo pasitraukusį vieną veikliausių lietuvių judėjimo veikėjų Antaną Bimbą. Būdami laikraštininkai, vienas kitą sutikdavom nuo pirmųjų dienų, kai tik susipažinom 1928 metais. Tada mudviem teko pirmąkart susitikti kalbėtojais scenoje, kai buvo bendras visuomenės reikalais susirinkimas. Nuo tos dienos nenutrūko mūsų ryšiai laikraštinėj, kultūrinėj srity ir bendrai lietuviškoje veikloje. Turiu pasakyti, nors mintys šimtu nuošimčių visais atžvilgiais nesutiko, bet nebuvom nė karto susipykę. Nereikia apie Antaną Bimbą kalbėti. Už jį kalba jo darbai: knygos, straipsniai, prakalbos—išeitų daug tomų. Jis žinomas ir amerikiečiams, žinomas ir Lietuvoje. Mielas Antanai, sunku su Tavim atsisveikinti, bet visų laukia toks pat likimas.

Viena artimiausių Antanos Bimbos bendradarbių nuo pat jo dalyvavimo pažangiame judėjime pradžios yra ilgametė aktyvi mūsų organizacijų veikėja Elena Jeskevičiūtė. Ji prisimena Antaną Bimbą pažinojusi nuo 1920 metų. Su juo draugei Elenai teko visur labai daug dalyvaut, veikti ir darbuotis.

— Antanas buvo toks žmogus, kuris turėjo ryžto, drąsos ir pasišventimo. Jis turėjo tvirtą politinę pažiūrą ir jos niekados neapleido, nežiūrint kaip sunkiai tūlais laikais reikėjo laikytis tos linijos. Pamenu 1921-1922 metais buvo labai sunkūs palmerinių reidų laikai, bet jis nepasviro, jis buvo mūsų vadas ir mes laikėmės su juo tie, kurie galėjom. Jis mokėjo nuolat raginti, skatinti mus visus naudingiems visuomeniniams darbams. Sunku skirtis su žmogum, kurį pažinojai beveik visą savo gyvenimą ir kuriam jautei didelę pagarbą.

Vienas iš paskutinių žmonių, turėjusių progą kalbėtis su Antanu Bimba yra prie Jungtinių Tautų akredituotas vilnietis žurnalistas Sigitas Krivickas. Jis papasakojo, kad Antano Bimbos raštus pradėjo skaityti prieš 25 metus dar būdamas Vilniaus Universiteto studentu:

— Negalvojau tada, kad kada nors teks taip toli nuo namų New Yorke, artimai bendrauti su šiuo įžymiu mūsų lietuvių tautos ir Amerikos liaudies sūnumi. Mes Antaną Bimbą, jau baigę studijas, ir toliau laikėme savo mokytoju. Ne tik todėl, kad jis buvo mūsų seniausio visoje Tarybų Sąjungoje Vilniaus universiteto istorijos mokslų Garbės daktaras. Bet dar ir dėl to, kad, Antaną Bimbą artimiau pažinus, nebuvo nė vieno mūsų susitikimo, kuriame jis neišvestų ko nors reikšmingo ir pamokomo. Jis buvo ir amžinai lieka mūsų Mokytoju iš didžiosios raidės.

Antanas Bimba labai mylėjo meną. Jis visada skatindavo dalyvauti vaidinimuose, "Aido" chore. Stengdavosi nepraleisti nei vieno dramos veikalų pastatymo, nei vieno "Aido" choro koncerto. Šias gilias Antano Bimbos simpatijas menui priminė ilgametė "Aido" choro dainininkė ir aktyvi mūsų organizacijų veikėja Nastė Buknienė. Ji taip pat pažymėjo, kad Antanas Bimba "paliko didelius turtus; didelius ne pinigais, bet savo pamokymais, atiduodamas visą savo gyvenimą, kad būtų darbininkui lengviau, geriau". Atsisveikindama su brangiuoju mūsų draugu, Nastė Buknienė padeklamavo Juliaus Janonio eilėraštį "Neverkit pas kapą", iš kurio ypač reikšmingai nuskambėjo šios eilutės:

Minėkit ne pragaištį, mirtį, kapus,
Bet kovą, vien kovą be galo.
Geresnio paminklo didvyriams nebus,
Kaip vykdymas jų idealo!

Liūdnoje tyloje nuskamba įrekorduoti tie patys posmai, dainuojami Nelės Ventienės ir "Aido" choro, vadovybėje Mildred Stensler.

Kitą rytą, spalio 4 dieną, pirmadienį į Walsh-Cassese šermeninę vėl atėjo Antano Bimbos artimieji, bendražygiai, draugai palydėti jį į kremacijos vietą. Atsisveikinti su Antanu Bimba atvyko ir kitų tautybių—estų, ukrainiečių—pažangių organizacijų atstovai. Nuo jų kalbėjo ilgametis laikraščio "Ukrainian News" redaktorius Leon Tolobko:

— Aš pažinojau Antaną Bimbą daugelį metų ir mes susitikdavome aptarti įvairias problemas. Jis buvo labai inteligentiškas, labai nuovokus žmogus ir būdavo labai malonu su juo bendrauti. Deja, mes jo nebetekome ir labai sunku pasakyti jam sudie amžinai. Tačiau mano atmintyje jis liks gyvas, kol aš gyvensiu.

Kaip pažymėjo daugelis kalbėtojų, Antanas Bimba buvo ne tik "Laisvės" redaktorius, žymus pažangių lietuvių organizacijų vadovas, bet ir aktyviai dalyvavo visos Amerikos progresyviame judėjime. Apie tai kalbėjo ir JAV Komunistų Partijos Centro Komiteto Nacionalinių reikalų skyriaus sekretorius Michael Hanusiak:

— Brangioji Ilsa, šeimos nariai, brangūs draugai, toks momentas, kaip šis, yra labai sunkus, kai reikia skirtis su tokiu žmogumi, kaip Antanas Bimba. Jis buvo tikras internacionalistas, nes rūpinosi ne tik Amerikos lietuvių, visų šio krašto darbininkų reikalais, bet ir savo gimtojo krašto darbo žmonių kova dar tais laikais, kai Lietuva nebuvo tarybinė respublika. Tokie žmonės, kaip Antanas Bimba amžinai išlieka mūsų mintyse ir mūsų širdyse, nes jie kovoja už teisybę dėl visos žmonijos. Antanas Bimba buvo internacionalistas dar ir todėl, kad buvo tikras komunistas, stovėjęs prie paties JAV Komunistų partijos gimimo lopšio. Jis ir jo bendražygiai nurodo mums kelią, kuriuo mes turime eiti. Svarbiausias jo troškimas buvo, kad pasaulyje įsiviešpatautų tvirta taika, nes be jos, kaip sakė Antanas daugelį kartų, niekas negalėtų egzistuoti pasaulyje. Jis ragino daryti viską, kas tik įmanoma, kad būtų išsaugota taika pasauliui, kuriame galėtų normaliai gyventi mūsų vaikai ir anūkai ir naudotis visomis šios žemės teikiamomis gėrybėmis.

Ilga daugelio automobilių vilkstinė patraukė į Queens, į Fresh Pond krematoriumą. Tenai buvo padėtos paskutinės gėlės ant Antano Bimbos karsto ir su juo atsisveikinome paskutinį kartą. Vykdydama savo vyro paskutinę valią, Ilzė Bimbienė ruošiasi vykti į Lietuvą ir nuvežti į ten urną su Antano Bimbos palaikais, kad jis ten liktų amžinam poilsiui brangioje gimtinėje, kurią begaliniai mylėjo iki paskutinės savo gyvenimo akimirkos.

M. Nausėdas

"Vilnies" redaktorius S. J. Jokubka kalba prie Antano Bimbos karsto.

S. Narkėliūnaitės nuotr.

UŽUOJAUTOS TELEGRAMOS

[Prisiųstos "Laisvei"]

Spalio 2 d. visi Tarybų Lietuvos laikraščiai paskelbė nekrologą apie Antano Bimbos mirtį. Perduodame jo tekstą:

ANTANAS BIMBA

Rugsėjo 30 dieną po ilgos ir sunkios ligos New Yorke mirė žymus JAV komunistinio ir darbininkų judėjimo bei pažangiųjų užsienio lietuvių visuomenės veikėjas, ilgametis "Laisvės" redaktorius Antanas Bimba.

Antanas Bimba gimė 1894 metų sausio 22 dieną Rokiškio rajono Valeikiškio kaime valstiečio šeimoje. 1913 metais jis emigravo į JAV, dirbo darbininku įvairiuose fabrikuose. Valparaiso universitete 1915-1919 metais studijavo istoriją ir sociologiją, įsijungė į pažangią visuomeninę veiklą, pradėjo bendradarbiauti spaudoje. Iš pradžių Antanas Bimba priklauso JAV Lietuvių socialistų sąjungai, o nuo 1919 metų—Lietuvių komunistų sąjungai. Už aktyvų veikimą darbininkų tarpe buvo suimtas ir kalintas, vėliau pašalintas iš universiteto.

Antanas Bimba tapo vienas iš žymiausių JAV pažangiojo judėjimo atstovų. Jo plunksnai priklauso stambūs veikalai, propaguojantys marksizmo leninizmo idėjas.

Pasirinkęs kovotojo už darbininkų reikalus kelią, Bimba tvirtai juo žengė, nebodamas reakcionierių išpuolių ir persekiojimų.

Nuo 1920 metų pabaigos iki pat mirties Antanas Bimba nenuilstamai dirbo vadovaujantį darbą pažangiuose JAV lietuvių darbininkų organizacijose ir jų spaudos organuose. Jis buvo ilgametis Amerikos Lietuvių Darbininkų Literatūros Draugijos vadovybės narys, ilgametis jos pirmininkas. Antanas Bimba įvairiu metu redagavo darbininkų laikraščius "Darbas", "Kova", "Komunistas" ir "Miners' Voice". Ypač glaudžiai Bimbos visuomeninė ir žurnalistinė veikla buvo susijusi su "Laisvės" laikraščiu ir "Šviesos" žurnalu, kurių redaktoriumi jis buvo daugelį metų iki pat paskutiniųjų gyvenimo dienų.

Antanas Bimba buvo ne tik talentingas publicistas, bet ir žymus JAV darbininkų judėjimo istorijos tyrinėtojas. Jis parašė 19 knygų. Iš jų pažymėtina "JAV Darbininkų Judėjimo Istorija", kuri susilaukė keturių leidimų Anglų kalba, buvo išversta į Rusų kalbą, išleista Tarybų Lietuvoje. Jo veikalai kaip mokymo priemonė buvo naudojama Kominterno Internacionalinėse mokyklose.

Antanas Bimba buvo JAV visuomenės pažangus veikėjas, kuris rūpinosi ir savo gimtojo krašto darbo žmonių gyvenimu, rėmė jų kovą dėl šviesesnės ateities. Jis, kaip ir kiti JAV pažangūs lietuviai, džiaugsmingai sutiko žinią apie Tarybų valdžios atkūrimą Lietuvoje 1940 metais ir paskelbė knygą "Naujoji Lietuva Faktų ir Dokumentų Šviesoje".

Didžiojo Tėvynės karo metais Bimba vadovavo pažangiosioms užsienio lietuvių organizacijoms, kurios teikė paramą raudonajai armijai, kovojančiai prieš hitlerinį fašizmą.

Išvadavus Tarybų Lietuvą ir vėliau Bimba lankėsi Gimtinėje. Grįžęs į JAV, lietuvių kolonijose darė pranešimus, paskelbė knygų apie Tarybų Lietuvos gyvenimą, socializmo metais pasiektus laimėjimus ("Prisikėlusi Lietuva", 1946 metais, "Klesti Nemuno Kraštas", 1967 metais). Jo redaguojamu "Laisvės" ir "Šviesos" puslapiuose skelbiama objektyvi medžiaga apie Tarybų Lietuvą ir Tarybų šalį padėjo demaskuoti daugelis antikomunistinių, antitarybinių šmeižtų.

Antano Bimbos visuomeninė, mokslinė ir publicistinė veikla buvo aukštai įvertinta. Jis apdovanotas Tautų Draugystės ordinu, jam suteiktas Vilniaus Vinco Kapsuko universiteto Istorijos Mokslų Garbės daktaro vardas, Lietuvos TSR nusipelniusio žurnalisto ir nesipelnusio kultūros veikėjo garbės vardai.

Tarybų Lietuvos darbo žmonės visiems laikams išsaugos šviesų komunisto kovotojo, internacionalisto Antano Bimbos atminimą.

Petras Griškevičius, Antanas Barkauskas, Ringaudas Songaila, Ksaveras Kairys, Lionginas Šepetys, Leokadija Diržinskaitė Aleksandras Česnavičius, Vasilijus Jemeljanovas, Edmundas Juškys, Laurynas Kapočius, Vytautas Kazakevičius, Jonas Kubilius, Albertas Laurinčiukas, Jonas Lukoševičius, Rimgaudas Mališauskas, Vladas Niunka, Ramojus Petrauskas, Pranas Petronis, Vacys Reimeris, Apolinaras Sinkevičius, Feliksas Strumilas, Romas Šarmaitis, Vytautas Zenkevičius, Genrikas Zimanas.

* * *

Priimkite nuoširdžiausią užuojautą.

G. Zimanas

☆ ☆ ☆

Priimkite nuoširdžiausius užuojautos žodžius mirus jūsų gyvenimo draugui įžymiam Amerikos darbininkų judėjimo ir JAV pažangiųjų lietuvių veikėjui Antanui Bimbai.

LEOKADIJA DIRŽINSKAITĖ

Telegrama iš Lietuvos

KSAVEROS KAROSIENĖS VIEŠNAGĖ LIETUVOJE

Tarybų Lietuvoje lankėsi įžymi Amerikos visuomenės veikėja, San Francisco-Amerikos—Rusijos Instituto prezidentė, Lietuvos TSR nusipelniusi Kultūros veikėja Ksavera Karosienė su dukra Eugenija. Jos dalyvavo laidojant mirusį Jungtinėse Valstijose Karosienės vyrą, JAV pažangių lietuvių judėjimo aktyvistą Juozą Karosą. Jo palaikai pervežti į Lietuvą pagal paskutinę velionio valią.

Spalio 4 dieną Ksaverą Karosienę su dukra priėmė Lietuvos KP Centro Komiteto pirmasis sekretorius Petras Griškevičius. Jis pareiškė joms gilią užuojautą dėl vyro ir tėvo mirties. Draugas Griškevičius pabrėžė, jog nežiurint to, kad pažangiosios lietuvių emigracijos veteranų eilės retėja, likusieji tęsią savo bendražygių pradėtą darbą, skelbdami tiesą apie savo *gimtinę—Tarybų Lietuvą*, saugodami ir puoselėdami pažangias tradicijas.

Lietuvių tauta visada džiaugiasi žiniomis apie JAV pažangiųjų lietuvių veiklą, pasakė Petras Griškevičius. Mes dėkingi tautiečiams už jų pasiaukojamą veiklą stiprinant TSRS ir JAV tautų ryšius, už jų kovą už taiką ir demokratiją. Jūs jau viešėjote Tarybų Lietuvoje, kai mus pasiekė liūdna žinia apie įžymaus Amerikos darbininkų judėjimo ir JAV pažangiųjų lietuvių veikėjo Antano Bimbos mirtis. Prašome jus perduoti visiems pažangiesiems mūsų tautiečiams JAV, dideliam "Laisvės" laikraščio aktyvistų būriui užuojautą dėl jo mirties.

Ksaveraĩ Karosienei ir jos dukrai susitikime su vadovaujančiais Tarybų Lietuvos darbuotojais nuoširdžiai užuojautą dėl skaudaus netekimo pareiškė Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos prezidiumo pirmininkas Antanas Barkauskas, Lietuvos KP Centro Komiteto sekretorius Lionginys Šepetys, Lietuvos KP CK užsienio ryšių skyriaus vedėjas Feliksas Strumilas, respublikos užsienio reikalų ministras Vytautas Zenkevičius, "Tiesos" laikraščio redaktorius Albertas Laurinčiukas, "Tėviškės" Draugijos prezidiumo pirmininkas Pranas Petronis.

Spalio 5 dieną Juozo Karoso palaikai palaidoti Biržų rajono Draseikių kaimo kapinėse.

V. Petkevičienė

Vatikanas. — Spalio 10 d. popiežius Jonas Paulius II kanonizavo lenkų kun. Maksymilian Kolbe, kuris II Pas. karo metu Auschwitzo koncentracijos stovykloje sutiko numirti už sušaudyti pasmerktą kalinį. Ceremonijų metu buvo ir tasai išgelbėtasis, dabar jau 82 m. amžiaus, Franciszek Cajowniczek.

Pažintis su Lietuvos praeitimi

Lietuvos istorijos ir etnografijos muziejus yra įsikūręs Vilniuje, Gedimino kalno papėdėje.

Prieš užsukdamas pas Istorijos ir etnografijos muziejaus direktorę archeologę Agotą Jankevičienę, kuri žadėjo išsamiau supažindinti su šio muziejaus įsteigimo istorija, pabūti gide apžiūrint didelę ekspoziciją, nutariau pavartyti atsiliepimų knygą. Tarp daugybės padėkų už pažintį su Lietuvos istorija,—čia vertėtų pasakyti, jog per metus ekspoziciją aplanko per pusę milijono žmonių,—radau nemaža užsienyje gyvenančių tautiečių atsiliepimų, kurių keletą norėčiau pacituoti.

"Širdies gabaliukas vis liks čia, šiame senajame gražiame Vilniuje. Įspūdžiais labai sužavėta ir Lietuvos istorija"—parašė Genė Gelbotaitė iš JAV.

Poetiškai į muziejų kreipėsi S. Kidykas iš Clevelando: "Per amžius kurstyk meilės ugnį lietuvių širdyje. Tėvynėje ir visame pasaulyje". O Aldona bei Kristina Pukštytės ir jų mama Hilda Pukštienė iš Londono parašė trumpai ir aiškiai: "Mums čia labai patiko".

Vien šioje knygoje tokių ar panašių atsiliepimų buvo parašyta įvairiausiomis pasaulio kalbomis, o kaip vėliau sužinojau—jau dešimtys knygų užpildytų guli archyve . . .

Atrodytų, muziejaus moksliniams darbuotojams, kurių čia arti pusės šimto belieka "ilsėtis ant laurų", tačiau ir toliau vyksta rimtas, nuoseklus darbas—moksliniu pagrindu kaupiami fondai (kasmet eksponatų įsigijimui valstybė skiria beveik 100 tūkstančių rublių), leidžiami katalogai, ruošiamos parodos, tvarkomi fondai, rūpinamasi jų išsaugojimu.

— O kurgi čia muziejaus užuomazga?—paklausiau direktorę Agotą Jankevičienę.

Lietuvos istorijos ir etnografijos muziejus 1980 m. atšventė savo 125 metų jubiliejų, fonduose jau turėdamas virš 300 tūkstančių eksponatų. Pradžią gavo iš Senienų muziejaus, kuris buvo įkurtas 1855 metais Oistracho Tiškevičiaus.

Senienų muziejaus fondų pradžią sudarė paties įkūrėjo Oistracho Tiškevičiaus, taip pat Konstantino Tiškevičiaus, Teodoro Narbuto, Adomo Kirkoro, Kazio Liudviko Sirokomlės ir kitų privatūs rinkiniai.

Muziejus per trumpą laiką sukaupė 300 eksponatų, o jau 1858 turėjo virš 3000 eksponatų. Tačiau po 1863 metų sukilimo, kadangi dauguma muziejaus darbuotojų ir jo rėmėjai palaikė sukilėlius, buvo patikrinti muziejaus fondai. O po to ir jo savarankiškas veikimas nutrauktas, pats muziejus prijungtas prie Vilniaus viešosios bibliotekos. Ir tiktai 1918 metais, Lietuvoje įkūrus Tarybų valdžią, kada susirūpinta paminklų apsauga, vėl buvo atkurtas Senienų muziejus. Bet jo organizavimo darbai nutrūko, kada 1918 metais Vilnius su Vilniaus kraštu buvo okupuoti lenkų. 1940 m. Lietuvoje atkūrus Tarybų valdžią, muziejus vėl pradėjo egzistuoti.

Šiuo metu muziejuje yra trys pagrindiniai skyriai, išlikę iš ankstesnio muziejaus: etnografijos, archeologijos ir numizmatikos. Dabar jis pasipildė tarybinio laikotarpio skyriumi. Istorijos skyrius padalintas į kapitalistinį ir feodalinį laikotarpius, ir yra architektūros skyrius.

Muziejaus fondai komplektuojami moksliniu principu, sistemingai, kasmet organizuojant mokslines ekspozicijas po įvairius Lietuvos kraštus. Iš tos sukauptos medžiagos yra sukurta ekspozicija. Žinoma, panaudota ne visa medžiaga, yra panaudotas tik vienas trečdalis muziejaus fondų, tačiau 8 salėse mes galime susipažinti su Lietuvos istorija nuo X-to tūkstantmečio prieš mūsų arą iki šių dienų.

Paprašiau direktorę pereiti per sales ir trumpai jas apibūdinti.

Pirmoje salėje eksponatai, kurie daugiausia surinkti tarybinio laikotarpio ekspedicijų metu. Čia archeologinė medžiaga, kuri atspindi Lietuvos gyventojų materialinę kultūrą, papročius, ryšius su kitais kraštais, kartu giminės bendruomenės perėjimą į klasinę visuomenę.

Antroje salėje mes jau matome valstybės susidarymą. Čia rodomi to laikotarpio valdovai, krašto kultūra, prekyba, mokslas ir ypatingai plačiai—amatai, kurie tuo laiku Lietuvoje buvo pradėję vystytis.

Trečioje ir ketvirtoje salėse rodomi etnografiniai eksponatai. Čia galime pamatyti, kaip Lietuvos valstiečiai gyveno nuo XVI iki XVIII šimtmečio. Jų pagrindinis užsiėmimas—žemės ūkio darbai. Jau pradėjo vystytis puodininkystė, bitininkystė, žvejyba.

Penktoje salėje matome skirtumą, kuris buvo tarp valstiečių ir turtingųjų miestiečių, feodalų. Ekspozicija atspindi jų gyvenimo būdą, drabužius, baldus, taip pat to meto politinius įvykius Lietuvoje: karus su Švedija, santykius su carine Rusija.

Penktoje salėje man didžiausią įspūdį paliko labai gerai išsilaikiusi XVI-jo amžiaus Trakų vaivadijos vėliava, I-ojo universiteto rektoriaus Skargos portretas, Meiseno pagamintos porcelianinės vazos . . .

Šeštoje salėje—Lietuva XIX amžiuje. Čia rodoma to meto Lietuvos kultūra, švietimas, revoliuciniai 1905-7 m. įvykiai buržuazinės Lietuvos kultūrinis gyvenimas.

— 7-oji salė supažindina su lietuvių liaudies menu, pradedant XVIII a.p. lietuvių drabužiai, medinė skulptūra, kuri yra ypatingai įdomi, šventadieniniais papuoštos trobos.

Čia galima pamatyti liaudies papročius, ypač vestuvių darbo papročius, kurie surišti su visokiom darbų šventėm.

Paskutinėje salėje—Tarybų Lietuva. Muziejaus ekspozicija, rodanti Lietuvos istoriją, kultūrą yra ilgo darbo rezultatas.—Mes norime padėkoti visiems, kurie prisidėjo prie muziejaus fondų sukaupimo . . . .,—aprodžiusi ekspoziciją pasakė Agota Jankevičienė.

Baigdamas pasakojimą dar norėčiau pacitutoti Vilniaus pedagoginio instituto studentų atsiliepimą, kuris, mano manymu, gražiai nusako Lietuvos istorijos ir etnografijos muziejaus egzistavimo prasmę:

"Pabuvoti jūsų muziejuje—tai pamatyti kažką nuostabaus, kas jau praeityje, bet taip gyva lietuvių širdyse. Pavaikščioję po sales, mes tarsi išgirdome amžių balsus, privertusius susimąstyti. Pajutome lietuviškos pirkios dūmų kvapą, pabuvojome amatininkų namuose.

Nuoširdus ačiū Jums, kad sudarėte galimybę pajusti senolių tėviškės gyvenimą, jos buitį".

M. Dikas

Tarybų Lietuvos keliai

Turistai pamėgo poilsio aikštelę prie Vilniaus—Ukmergės autostrados. M. Baranausko nuotraukos

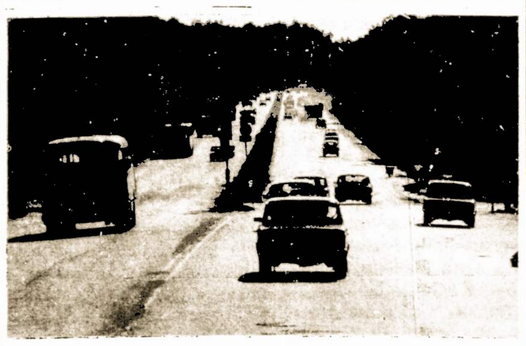

Vasarą autostradoje Vilnius-Kaunas.

EDUARDAS MIEŽELAITIS

Gatvės muzikantai

Vienas groja smuiku, kitas fleitą
Virkdo gatvėj, vadinas, Ramblas.
Aš girdžiu disonansinę gaidą —
Mano širdį jinai išgaląs.

Neturiu aš kažin kiek pezetų,
Bet negaila man ir tų pačių:
Pilnas tų muzikantų, poetų —
Don Kichotų — likimas kančių.

Bet prašau pamėginti iš aukso
Tokią giesmę išgauti — vargu.
Gal ir aš laimės neprisišauksiu,
Bet pakaks man dar giesmei jėgų.

NAUJOS KNYGOS

IŠLEIDO "VAGA"

Šią vasarą iš spaudos išėjo **Lietuvių literatūros istorijos II** dalis. Ji apima tarybinio laikotarpio mūsų literatūrą. Leidinys gausiai iliustruotas. Apžvalginiuose ir monografiniuose straipsniuose nagrinėjama būdingiausi literatūros reiškiniai, iškeliami žymiausi rašytojai. Knygos gale yra literatūros sąrašas, pavardžių rodyklė.

Su lietuvių literatūra ir apskritai kultūros istorija yra susijusi Halinos Korsakienės atsiminimų knyga **Veidai ir likimai.** S. Nėris, A. Venclova, S. Čiurlionienė, V. Mykolaitis-Putinas, V. Krėvė, A. Vienuolis ir daugelis kitų rašytojos gyvenime sutiktų žmonių ryškiai iškyla knygos puslapiuose. Pasirodė taip pat Antano Jonyno kūrinių trečioji knyga **Šuliny**. Čia sudėti nebaigtas romanas "Šuliny", vaizduojantis karo metus, kino scenarijai, apysaka apie Alytaus partizanus. "Tu—mano kraujas gyvas". Mykolas Sluckis išleido aštuntą serijos knygą **Sidabrinis pinigas**. Romualdas Lankauskas pradėjo savo kūrinių seriją. Pasirodė pirmoji knyga **Dar viena diena**—apsakymų rinktinė. Anelius Markevičius sakmėje **Vienaragio išdaigos**, panaudodamas pasakiškus elementus, šaiposi iš tinginystės, godumo. Rožė, Veronika, Rapolas, Zigmas ir daugelis kitų gyvena Rytų Aukštaitijos kampelyje ir kiekvienas savaip supranta laimę ir jos siekia. Danielius Mušinskas išspausdino antrąjį novelių rinkinį—**Mėlynųjų dilgėlynų naktis**. Trumpų apsakymų veiksmas vyksta ir kaime, ir mieste, juose veikia įvairaus amžiaus ir patirties žmonės. Bet juos visus vienija pakilus pasakojimo tonas, autoriaus noras kasdienybėje parodyti turtingą dvasinį gyvenimą.

Iš prozininkų gretų į dramaturgijos laukus pasuko Ema Mikulėnaitė. **Ji išleido dviejų pjesių [Visada tas pats, gimimo naktis]** rinkinuką. Pirmoje vaizduojama dviejų kaimo žmonių nelaiminga meilės istorija. Antroje atskleidžiama inteligentų gyvenimo epizodas.

Poetas Paulius Drevinis rinkinyje **Vėl kartojas gyvenimas** pažįstamu mums braižu apdainuoja tėviškės grožį, kūrybinio darbo džiaugsmą. P. Keidošius **Brydėse** siekia įprasminti pilietines bei moralines tarybinio žmogaus vertybes. M. Karčiauskas gan stambioje knygoje **Kaita** šalia eilėraščių spausdina ir tris poemas **Peronų poema, Kiemo poema, Ozo gatvė**.

Pirmąją knygą išleido Jonas Liniauskas. Jo eilėraščių rinkinys **Lietaus kelionė** dar neturi aiškių temų. Bet ryškėja autoriaus domėjimasis laiku, įvairių tautų ryšiais.

Skaitytojai gavo Gedimino Astrausko publicistinių ir satyrinių eilėraščių rinkinuką **Viskas žmogiška** ir Algimanto Pabijūno **Ašarą Skversvėjuos**. Abiem poetams būdinga dinamiški vaizdai, juokas, jų abiejų plunksnas smailina žmogaus ydos, gyvenimo negerumai.

Rimantė Umbrasaitė

TARPTAUTINĖMIS TEMOMIS

NUSIKALTĖLIAI IR JŲ GLOBĖJAI

Pasaulį sukrėtė baisus Izraelio okupantų nusikaltimas Libane. Daugiau kaip pusantro tūkstančio visiškai beginklių žmonių nužudyta Sabros ir Šatilos pabėgėlių stovyklose tik todėl, kad jie—palestiniečiai. Buožėmis ir durtuvais nužudyti kūdikiai, vaikai, moterys, seneliai, sužeistieji ligoninėse. Daug sužeistų užversta po pastatų nuolaužomis buldozeriais, tuo būdu tikintis paslėpti žudynių pėdsakus. Žiaurumu ir nežmoniškumu Izraelio fašistai prilygo Hitlerio nacistams!

Rūsčiai smerkdama Tel Avivo piktadarybes, užsienio spauda, taip pat ir buržuazinė, pripažįsta: šis nusikaltimas padarytas Jungtinėms Valstijoms tiesiogiai nuolaidžiaujant.

Baltieji rūmai, taip mėgstantys visokias "sankcijas" ir "nubaudimus", taip ir nerado reikiamų žodžių savo globotiniams iš Tel Avivo pasmerkti, nekalbant apie realius žingsnius užkirsti kelią nusikaltimui. Baltųjų rūmų valdininkai spaudos reikalams daugiažodžiauja apie tai, kad Reaganas neva nusiuntęs Beginui "patį griežčiausią pareiškimą iš visų, kurie kada nors buvo nusiųsti Izraeliui". Tačiau, kaip praneša "Washington Post", Baltųjų rūmų vadovas taip ir nepareiškė, kad laiko Beginą atsakingu už žudynes. Per spaudą Washingtonas taip pat patikino Tel Avivą, kad nežada sumažinti savo karinės pagalbos agresoriui.

O juk žudynių ir aukų palestiniečių stovyklose galėjo ir nebūti, jei ne Washingtono parama Tel Avivui. Juk kaip tik Jungtinės Valstijos per savo emisarą Artimuosiuose Rytuose Habibą davė raštiškas garantijas, kad išvedus palestiniečius karius iš Vakarų Beiruto Izraelio kariuomenė neužims miesto, o jo piliečiams ir pabėgėlių stovyklų gyventojams bus užtikrintas neliečiamumas. Palestiniečių pasitikėjimas buvo žiauriai sutryptas.

Akivaizdus tiesioginis Tel Avivo ir Washingtono sandėris, kurio tikslas—fiziškai sunaikinti palestiniečius. Todėl atsakomybė už baisius nusikaltimus Libane tenka ir tiems, kas sudarė budeliams galimybę nebaudžiamai vykdyti nusikaltimus. Kaip tik Washingtonas apginklavo žudikus ir padarė viską, kad politiškai ir diplomatiškai pridengtų agresorius nuo viso pasaulio pasipiktinimo ir rūstybės.

S. Kulikauskas

Knygos apie revoliucinę patritį

Su kiekviena diena vis labiau priartėja įžymi data Tarybų valstybės gyvenime—TSRS įkūrimo 60-metis. Daugiau kaip prieš pusę amžiaus jaunos tarybinės respublikos nutarė sukurti vieningą šeimą,—nuo to laiko pasaulyje egzistuoja daugianacionalinė Tarybų valstybė.

Lietuva į tarybinių respublikų sąjungą įsijungė žymiai vėliau,—istoriniais 1940 metais Lietuvos darbo žmonėms pasirinkus vienintelį teisingą vystymosi kelią—socializmo kelią. O prieš tai ilgus dešimtmečius buržuazinėje Lietuvoje viešpatavo skurdas ir vargas, socialinė priespauda ir neteisybė. Ir vis tik šiomis sąlygomis vyko sunki ir atkakli darbo žmonių revoliucinė kova. Jai vadovavo pogrindyje veikusi Lietuvos komunistų partija. Dabar, žiūrint į tą metą iš laiko perspektyvos, kartais sunku įsivaizduoti visą revoliucinės kovos sudėtingumą. jos didvyriškumą, o neretai ir tragiškumą. Todėl labai džiugu ir prasminga, kad yra betarpiškų tų laikų įvykių liudininkų revoliucinės kovos dalyvių. Daugelis iš jų yra parašę arba dar rašo atsiminimus.

"Minties" leidykla kiekvienais metais išleidžia po keletą memuarinio pobūdžio knygų. Jose dažnai pateikiami vertingi istoriniai įvykiai ir faktai, neužfiksuoti jokiuose šaltiniuose, o išsaugoti tik autoriaus atmintyje. Šitokie memuarai yra nepaprastai vertingi ne tik auklėjant jaunąją kartą revoliucinių tradicijų dvasia, bet ir tampa vertingu šaltiniu moksliškai tyrinėjant revoliucinę praeitį. Prie tokių knygų reikėtų priskirti neperseniausiai mūsų leidyklos išleistas J. Vildžiūno "Kova be atvangos", Br. Urbanavičiaus, "Liaudies keršytojai": M. Chodosaitės "Audrose brendusi jaunystė" ir kitas. Jose, tarsi veidrodyje atsispindi darbo žmonių kova už Tarybų valdžios Lietuvoje atkūrimą, už socialinius pertvarkymus bei Nemuno krašto išlaisvinimą iš hitlerinių okupantų, kova už socializmo sukūrimą ir įtvirtinimą Lietuvoje.

Dar šiais metais išleisime Partijos istorijos instituto prie Lietuvos KP CK paruoštą leidinį, "Atsiminimai apie Antaną Sniečkų". Nėra reikalo čia plačiau pasakoti apie ilgamečio LKP CK pirmojo sekretoriaus Antano Sniečkaus nuopelnus Komunistų partijai ir Tarybų Lietuvai. Jie visiems, besidomintiems Tarybų Lietuvos gyvenimu, yra gerai žinomi. Savaime suprantama, kad ir atsiminimai, kuriuos parašė Antano Sniečkaus revoliucinės kovos bendražygiai, bendradarbiai bei artimai jį pažinę žmonės, susilauks didelio susidomėjimo. Tuo labiau, kad atsiminimų diapozonas labai platus: čia ir A. Sniečkaus partinė-politinė veikla 1927-1940 metais, jo darbas organizuojant partizaninį judėjimą priešo okupuotoje Lietuvoje, telkiant Raudonosios Armijos 16-ją lietuviškąją šaulių diviziją lemiamoms kovoms su hitleriniais okupantais. Grupė respublikos vadovaujančių darbuotojų savo atsiminimuose pasakoja, kaip A. Sniečkus padėjo spręsti aktualias socialistinio liaudies ūkio ir kultūros vystymo problemas. Atsiminimų knygoje gausu iliustracijų, parodančių A. Sniečkų vieno ar kito momento ar įvykio metu.

"Atsiminimus apie Antaną Sniečkų"—gražiai papildo būsima M. Bordonaitės knyga "Draugas Matas". Autorė, žinoma revoliucionierė-pogrindininkė knygos puslapiuose skaitytoją išsamiai supažindina su Antanu Sniečkumi (partinis slapyvardis—Draugas Matas)—drąsiu ir ryžtingu kovotoju už darbo žmonių interesus bei paprastu ir nuoširdžiu žmogumi. M. Bordonaitės atsiminimų vertė yra ta, kad juos parašė žmogus, gerai pažinojęs visas A. Sniečkaus gyvenimo ir veiklos pogrindyje aplinkybes, vėliau visą gyvenimą buvęs greta, su juo drauge pergyvenęs ir laimingas, ir sunkias gyvenimo akimirkas. Ir niekas daugiau tokių atsiminimų apie A. Sniečkų neparašys. Tai išties puiki faktinė medžiaga rašytojams, žurnalistams, istorikams, kurie, be abejo, ateityje ryšis nušviesti vieno iš LKP vadovų veiklą antifašistiniame pogrindyje.

Dar vienų atsiminimų autorius E. Bilevičius yra išleidęs keletą knygų, daug spausdinamų periodinėje spaudoje. Skaitytojams, besidomintiems revoliucine praeitimi, jis yra neblogai pažįstamas. Žmogus, išgyvenęs sunkų, kupiną pavojų, bet drauge nepaprastai turtingą ir prasmingą revoliucionieriaus-profesionalo gyvenimą, nuėjęs ilgą partiniotarybinio darbuotojo kelią, turi ką papasakoti vėlesnėms žmonių kartoms. Naujoje atsiminimų knygoje "Didžiojo įtempimo laikai ir žmonės" jis rašo apie revoliucinę pagrindininkų kovą 1927-1933 metais, socialines permainas atkūrus Tarybų valdžią Lietuvoje, partizaninės kovos organizavimą hitlerininkų laikinai okupuotoje teritorijoje. Memuarai parašyti vaizdingai, emocionaliai, su geru literatūriniu skoniu.

Dideliu įtaigumu pasižymi ir šiuo metu spaudai ruošiami A. Miliukos atsiminimai "Brėško laisvės rytas". Revoliucinio judėjimo veteranas, TSKP narys nuo 1927 metų Aloyzas Mileika parašė atsiminimus apie pogrindinę veiklą savo tėviškėje—Vilkijoje. Už revoliucinį darbą jis 1928 metais buvo nuteistas iki gyvos galvos kalėti ir tik 1940 metais išlaisvintas iš kalėjimo. Apie dvylika metų praleistų sunkiųjų darbų kalėjimuose, irgi davė nemažai medžiagos atsiminimams. Taigi, nors A. Mileikos pasakojimas apima ne itin dideles geografines platumas—tik Vilkiją ir Kauno bei Šiaulių kalėjimus,—bet kaip tik tuo jis ir yra įdomus. A. Mileika rašo, kaip vyko revoliucinis darbas žemutinėse grandyse-partinėse kuopelėse. Paprasti kaimo ir miestelio žmonės pamažu įsijungia į pogrindinį darbą ir daro nepaprastai didelę įtaką liaudies masėms. Atsiminimuose išryškėja aprašomuoju laikotarpiu Lietuvoje buvę klasiniai prieštaravimai, parodoma vyravusi socialinė nelygybė. Itin plačiai aprašomas politinis kalinių gyvenimas 1928-1940 metais.

Apie revoliucinę kovą buržuazinėje Lietuvoje rašo atsiminimus A. Liepsnonis, J. Barauskas, A. Šimanas ir kiti revoliucinio judėjimo veteranai bei aktyvūs dalyviai, buvę partizanai ir Tarybinės Armijos kariai A. Barauskas, P. Petronis, I. Jeleckichas ir kiti skaitytojams papasakos apie pasiaukojamą lietuvių liaudies kovą su hitleriniais okupantais, primins, kokių milžiniškų kančių ir aukų kaina, buvo pasiekta pergalė.

Parašyti turiningą, jaudinančią ir teisingą atsiminimų knygą—darbas labai sunkus ir atsakingas. Džiugu, kad revoliucinio judėjimo dalyviai, buvę partizanai ir kariai šio darbo imasi su didžiule atsakomybe, taip pat ryžtingai ir ištvermingai, kaip savo laiku jie kovėsi klaisinių mūšių barikadose, ėjo į žūtbūtinę ataką ir paskui save vedė kitus. Visų jų prasmingas ir kilnus darbas, įkūnytas knygose, bus puiki dovana Tarybų Sąjungos įkūrimo 60-mečiui, pasitarnaus pagrindu gražiai atšvęsti Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje 45-metį, kuris, kaip sakoma, jau nebe už kalnų.

Antanas Kubilius
"Minties" leidyklos TSKP istorijos literatūros redakcijos vedėjas

Kuršėnų lietuviai ir Leningrado grožis

VYT. ALSEIKA
Mūsų bendradarbis Vilniuje

Suomiai, vokiečiai, amerikiečiai . . .

Leningradas—tai miestas, kuris sužavi visus ir ypatingai užsienio turistus savo nepakartojamu architektūros pastatų, išplanavimo, paminklų ir sukauptų muziejuose meno vertybių grožiu, žinoma, ir labai gyvu kultūros gyvenimo pulsavimu.

Turistų iš užsienio šalių pilna visur—ir pagrindinėje miesto gatvėje—Nevskio prospekte, ir muziejuose ir teatruose. Užsieniečius globoja "Inturistas". Turistams suteikiamos geros sąlygos specialiais autobusais pasinaudojant, pamatyti visa, kas Leningrade yra svarbiausia, įdomiausia. Prie "Europos" ar "Astorijos" bei kitų užsieniečiams skirtų didelių viešbučių matai didelius suomiškus autokarus. Iš tikrųjų, čia daugiausia lankosi, iš užsienio, kaip tik suomiai, artimiausi kaimynai. Toliau girdimos kalbos—vokiečių, čekų, amerikiečių, lenkų, italų. Vasarą teatruose, jei tik vyksta operos ar baleto spektaklis, beveik visą parterį užima tik užsienio turistai, o vietiniai tegali naudotis balkonais.

Atvykėliai iš kitur vis klausinėja: kaip rasti Petro ir Povilo tvirtovę, arba ar lengva patekti į Ermitažą, dar klausia, kaip toli Piskariovo kapinės arba kur artimiausia požeminio (čia vadinamo—metro) stotis.

Ir vis dėlto, daugiausia dėmesys krypsta į miesto architektūrą, paminklus, muziejus. Svarbu pažymėti, kad nuo pačios miesto pradžios, atsiradimo 1703 m., jis buvo nuolat plečiamas pagal gerai apgalvotą, parengtą planą.

Pastatai—pasaulinio meistriškumo pavyzdžiai

Leningrado, anksčiau Petrapilio plėtimuisi daug reiškė rusiškoji architektūros mokykla su M. Zemcovu ir I. Korobovu ir kitais priešaky. Tačiau įdomiausias laikotarpis, tai Petro Pirmojo miesto plėtrai parodyta iniciatyva bei užmojai. Petras panoro pralenkti architektūra pačius didžiausius vakarų Europos miestus. Todėl jis ir pakvietė darbui užsienio architektus bei kitus meistrus. Vieni iš pirmųjų buvo Domenico Trezzini, Andreas Schluter, Jean-Baptisto LeBlond ir kiti. Ne vienas jų liko Rusijoje ilgą laiką laikomi Rusijos architektais ir tuo būdu susiliejo vakarų Europos architektūros ir Rusijos tautinės kultūros bruožai. Rastrelli—jo pavardė žinoma kiekvienam miesto gyventojui.

Ir kaip ji nebus žinoma, kai to meistro ir jo sūnaus talentas sukūrė tokius miesto šedevrus, kaip Žiemos rūmai, Smolno buvęs vienuolynas, ar buvęs Aleksandrinskio (dabar Puškino) teatras, Michailovo didingi rūmai ir kt. Savo grožiu tiesiog keri Carlo Rossi vardo gatvė, užpakalyje Puškino teatro—tokia gatvė nesidrovėdama galėtų puošti ir Romą ir Florenciją. Rastrelli statybos—tai vis 18-sis amžius.

Sunku Leningradą pralenkti grožyje. Juk daugelis jo pastatų, architektūrinių ansamblių gali būti laikomi meistriškumo šedevrais visame pasaulyje. Reikėtų skirti daug vietos aprašyti to miesto ties Nevos upe aikštes, tiltus, fontanus, paskirus paminklus, skirtus žymiems veikėjams. Visų dėmesį kreipia paminklas Petrui I-jam, (prancūzo E. M. Falconet kūrinys)—Petras ant žirgo (vadinamas "Varinis raitelis"). Leninas pagerbtas ne vienu, bet keliais paminklais, nes miestas labai glaudžius ryšius turi su revoliucine Lenino veikla.

Jei lankaisi Petro mieste, negalima neaplankyti jo paties amžinos poilsio vietos—Petro Pirmojo sarkofagas yra Petro ir Povilo katedroje, kurios kūrėjas—Domenico Trezzini. Katedra pradėta statyti 1712 m. ir baigta 1733 m. Čia palaidoti Rusijos carai nuo Petro I iki Aleksandro III-jo (išskyrus Petrą II) ir kiti. Katedros vidus—rusų dekoratyvinio meno puikus pavyzdys.

Kirovo tiltu persikeli per Nevą, ir nustembi pamatęs rytietišką mečetę su dviem minaretais—ji buvo pradėta statyti, Mahometo pasekėjams surinkus pinigus, 1910 m. Pagaliau, prie Nevos krantinės prieini ramiai bestovintį karinį laivą-kreiserį "Aurorą". Tai daug matęs laivas, pradėjęs tarnybą 1900 m., dalyvavęs rusų-japonų kare, gi 1917 m. vasaryje iškėlęs raudoną vėliavą, su įgula, kuri perėjo į revoliucionierių pusę. Ne taip lengva patekti į "Aurorą", nes ją lanko šimtų šimtai turistų, svečių. Kelios laivo patalpos skirtos istoriniams eksponatams.

Menų aikštėje autobusas iš Kuršėnų

Daug kartų lankiausi Leningrado centre, Menų aikštėje, kur tikrai nemaža meno įstaigų. Štai centre Puškino paminklas, prieš jį didžiulis Rusų muziejus (rusų dailės eksponatai), 1914-1917 m. pastatytas L. Benois ir S. Ovsianikovo, o čia pat už kampo Mažasis teatras (opera, baletas), buvęs Michailovskio teatras, kur savo metu yra dainavęs Marijos teatro solistas Kipras Petrauskas. Pats pastatas—puošnus, A. Briulovo kūrinys. Visai netoli dar du teatrai, Muzikinis ir Komisarževskojos, gi už kito kampo pamatai Filharmonijos rūmus (arch. Pierre Jacquot, 1834-1839). Lankiau visus tuos teatrus, kelis kartus buvau Mažajame teatre, kur mačiau Čaikovskio operą "Jolantą", baleto formoje pastatytą "Borisą Godunovą", labai dėmesio vertą baleto kolektyvą "Choreografinės miniatiūros". Sunku man pamiršti tos grupės scenoje sukurtas, tiksliau—atkurtas skulptoriaus A. Rodin skulptūras. O štai Filharmonijoje tomis Baltųjų Naktų festivalio dienomis šiemet turėjau staigmeną: dvi dienas koncertavo iš Vilniaus atvykęs Sauliaus Sondeckio vadovaujamas kamerinis orkestras, išpildęs Mocarto ir Vivaldžio kūrinius. Buvo tiesiog miela, kai mačiau pilnutėlę publikos salę ir to kultūringo miesto žiūrovų ovacijas lietuviui menininkui bei jo sukurtam puikiam kolektyvui.

Lietuviai scenoje, lietuviai ir gatvėje. Tai buvo pernai toje pačioje Menų aikštėje. Prie Muzikinio teatro (mačiau ir jo bene tris spektaklius pernai ir vieną šiemet) stovi autobusas ir priešaky matyti užrašas "Kuršėnai". Taigi buvo atvykę turistai iš Lietuvos. Paklausiau vieno keleivio, kas gi juos viliojo atlikti ilgoką, daugiau 500 mylių kelionę į Leningradą?

— Kaip gi nekeliauti į Leningradą—jis atšovė—tai juk vienas gražiausių miestų pasauly. Susidarė kuršėniškių grupė, visai geros keliavimo sąlygos, nebrangu, taigi ir atvažiavome. Būsime čia kelias dienas, bet ar viską suspėsime pamatyti?

Kuršėnų gyventojai tuo metu nebuvo vieninteliai lietuviai Nevos mieste. Juos buvau susitikęs ir teatruose, ir požeminio vagone, ir didelėse krautuvėse. Prisimenu, lietuvius galėjau sutikti ir Amerikos Dallase, Arizonos Phoenixo mieste ar Maine, Vermont lygumose bei Colorado kalnuose, jau nekalbant apie Chicagą, Clevelandą ar New Yorką.

Bet Leningradas, buvęs Petrapilis, įsirėžęs į lietuvių atmintį ir todėl, kad jis nuo 19 amžiaus vidurio jau buvo priglaudęs lietuvius. 1835-1950 m. Petrapilyje dirbo Simonas Daukantas, čia išspausdintos jo knygos. Petrapilyje mokėsi A. Baranauskas, A. Jakštas, K. Jaunius, K. Kairys, Maironis, V. Mykolaitis-Putinas. 19 amž. pabaigoje ir 20 amž. pradžioje šiame mieste studijavo net daugiau šimto lietuvių, iš kurių verta paminėti J. Balčikonį, K. Būgą, M. Bukšą, A. Bulotą, V. Čepinskį, brolius M. ir K. Petrauskus (Kipras buvo Marijos teatro solistas 1911-1920 m.), L. Prūseiką, A. Purėną, St. Šimkų, J. Šliūpą, J. Uborevičių, P. Vaičaitį. 1892 m. Peterburge įsikūrė lietuvių studentų draugija. Buvo lietuvių studentų, kurie 19 amž. pabaigoje suartėjo su rusų ir lenkų revoliucionieriais. Vėliau atsirado visa eilė lietuviškų organizacijų. 1892-1918 m. Petrapilyje veikė pirmoji legali Rusijoje lietuvių organizacija—Petrapilio "Labdaringoji lietuvių ir žemaičių draugystė", įsisteigė kitos organizacijos.

Nuo 1895 m. Peterburge buvo pradėti rengti lietuvių vakarai, spektakliai. 1903 m. ten buvo pastatyta Miko Petrausko operetė. Daug lietuvių—ir dabar žinomų—muzikų dirbo Peterburge, ten 1900 m. pasirodė ir hektografuotas "Žiburio" laikraštis, kiti leidiniai.

Taip, Petrapilis buvo "lietuviškas miestas". Juk prieš pirmąjį pasaulinį karą ten gyveno 30,000 lietuvių, o per karą jame bei apylinkėse jų skaičius jau buvo pakilęs iki 150,000. Per karą ten buvo leidžiami laikraščiai, pasirodė lietuviškos knygos. 1916 m. ten dirbo J. Janonis, nemaža lietuvių bolševikų ir kitų pažangiųjų dalyvavo Vasario revoliucijoje, vėliau lietuviai dalyvavo ir Spalio revoliucijoje. 1917-1918 m. Peterburge-Petrapilyje dirbo V. Kapsukas, Z. Angarietis, sudarę Lietuvos reikalų komisariatą.

Iki 1923 m. dauguma lietuvių grįžo į Lietuvą. Bet 1927 m. Leningrade dar gyveno 6,000 lietuvių, 1959 m.—2360. Po pastarojo karo keli šimtai iš Lietuvos TSR atvykusių lietuvių Leningrade baigė aukštąsias mokyklas. Ir dabar ten studijuoja nemažas lietuvių būrys.

Taigi ir man, ir Kuršėnų ekskursantams teko vaikščioti gatvėmis to miesto, kur tiek daug galėjai rasti lietuviškų pėdų ir pėdsakų . . .

Ir kaip gi galima tokiu nepaprastu, ir mums, lietuviams, miestu nesidomėti?

erą iki šių dienų.

Amman. — Jordano karalius Hussein priėmė palestiniečių organizacijos vadą Yasir Arafatą. Abudu diskutavo arabų ir Amerikos pateiktuosius taikos planus Artimiesiems Rytams.

Įvairios žinios

SEKTISTAI UŽPUOLĖ INDIJOS PARLAMENTĄ

New Delhi. — Spalio 11 d. keturi asmens žuvo ir penki sužeisti ir apie 60 policininkų buvo sužeista riaušėse, kai Sikh religinės sektos pasekėjai, apsiginklavę kardais ir ietimis užpuolė parlamento rūmus. Jie protestavo dėl 34 jų sektos narių nužudymo. Jie buvo susirinkę prie parlamento rūmų ir reikalavo, kad būtų ištirta priežastys, dėl kurių tie 34 vyrai buvo užmušti, kai autobusas, juos vežęs į kalėjimą, buvo užkliudytas traukinio. Tie žmonės buvo suimti už tai, kad dalyvavo demonstracijose. Neramumai kilo tada, kai susirinkusiems buvo pranešta, kad tik penkių narių delegacija būsianti įsileista į parlamentą.

EGIPTAS GAUS JAV LĖKTUVŲ

Washington. — Kaip anksčiau Saudo Arabijai, taip dabar Egiptui JAV parduos lėktuvų, kurių įrengimų pagalba galima iš anksto patirti apie priešo artėjimą. Bet tai nebus vadinamieji Awacs, kurių gavo Saudo Arabija. Egiptas pirksis vadinamų Hawkeye. Jie nėra tokie tobuli, bet vistiek pajėgūs patirti apie priešo artėjimą iki 300 mylių nuotolio ir gali padaryti pranešimus 30-iai vietų. Jie iš 30 tūkst. pėdų aukščio gali rekorduoti, kas vyksta jūra plaukiančiuose laivuose.

PASITRAUKIA JAPONIJOS PREMJERAS SUZUKI

Tokyo. — Premjeras Zenko Suzuki, 71 m. amžiaus, pareiškė, kad jis nekandidatuos į valdžioje esančios liberalų demokratijos partijos prezidentus, kas paprastai reiškia, jog jis atsistatydins iš premjero pareigų. Savo pasitraukimą jis riša su sunkėjančia ekonomine padėtimi ir infliacija. Partijos rinkimai įvyksta lapkričio 25 d.

Maskva. — Tasso agentūros pranešimu, antrojoje spalio pusėje Maskvoje posėdžių susirinks Varšuvos Pakto valstybių užsienių reikalų ministrai. Paskutinį kartą jie posėdžiavo 1981 m. gruodžio mėn. Bukarešte.

New York. — Buvęs New Yorko valstijos gubernatorius ir ambasadorius Maskvoje 1943-1946 m. W. Averell Harriman paskyrė $1 milijoną Kolumbijos universiteto Rusiškam institutui. Tikimasi, kad jis vėliau paskirsiąs dar $10 milijonų. Donatorius nori, kad amerikiečių tarpe pagyvėtų susidomėjimas Tarybų Sąjunga, kas pastaruoju metu buvo užmesta. New Yorko Kolumbijos universiteto institutas, šalia Harvardo universiteto Rusiškojo Studijų centro, yra viena stambiausių tos rūšies mokslinių institucijų Amerikoje.

San Salvador. — Spalio 11 d. oficialiai pranešta, kad partizanai užpuolę apie 100 vyrų kariuomenės postą, kur žuvę keletas karių, o po to užėmę Las Vueltas miestelį, kur gyvena apie 5 tūkst. gyventojų. Tos provincijos armijos vadas pranešė, ta vietovė ir toliau pasilieka partizanų rankose, nepaisant, jog vyriausybės kariai juos puolė su JAV gamintais bombonešiais.

Buenos Aires. — Gen. Americo Daher, kuris vadovavo Argentinos armijai per pirmąsias kovų su britais—savaites Falkland-Malvinų salose, suimtas už tai, kad kritikavo savo vadovybę dėl karo vedimo.

House for Rent

BRADENTON, FLORIDA

To Rent: 7 rm-1½ baths, garage, sleeps 8 comfortably. 50 min. from St. Pete—Nov. Dec. Jan. $600.00 mo. Call Mass. 1-413-267-3816 or write: A. R. Dupsha
14 Ely Rd.
Monson, Mass. 01057

UŽUOJAUTOS TELEGRAMOS

[PRISIŲSTOS "LAISVEI"]

"Laisvės" redakcijos darbuotojams, draugei Ilsei Bimbienei:

Eltos kolektyvas kartu su jumis liūdi netekus visiems mums brangaus ir artimo žmogaus Antano Bimbos. Siunčiame jums pačius nuoširdžiausius užuojautos žodžius.

Antano Bimbos taurus gyvenimas ir aktyvus visuomeninis darbas, beveik šešis dešimtmečius trukusi žurnalistinė veikla buvo ir bus pavyzdys visoms Eltos žurnalistų kartoms. Mes mokėmės ir mokysimės iš jo kaip reikia mylėti tėvų žemę, kaip gerbt ir garsinti jos socialistinius iškovojimus. Antano Bimbos aistringas publicistinis žodis skatina visus mūsų žurnalistus naujiems kūrybiniams ieškojimams.

Mes visuomet žavėjomės Antano Bimbos ryžtu ir ištverme kovojant už šviesius žmonijos idealus, žinojome jį esant įžymų JAV komunistų ir darbininkų judėjimo veikėją, mokslininką ir žurnalistą. Mus iki sielos gelmių jaudino kiekvienas susitikimas su Antanu Bimba, jo apsilankymas Eltos kolektyve mums būdavo tikra šventė.

Savo širdyse mes visuomet saugosime šviesų Antano Bimbos atminimą.

Eltos Kolektyvo vardu
VILHELMINA PETKEVIČIENĖ
BALYS BUČELIS

PRISIŲSTOS ILSEI BIMBIENEI

Nuoširdžiai užjaučiame netekus ištikimo gyvenimo draugo. Šią sunkią valandą giliai liūdime kartu su Jumis.

VYTAUTAS ZENKEVIČIUS

Vilnius

☆ ☆ ☆

Gerbiamoji drauge,

Priimkite nuoširdžią užuojautą mirus jūsų brangiam vyrui. Tegul šis skaudus netekimas nepalaužia jūsų. Žymaus visuomenės veikėjo Vilniaus Universiteto garbės daktaro Antano Bimbos atminimas amžiams liks gyvas mūsų širdyse.

Vilniaus Universiteto
Vilnius **REKTORIUS KUBILIUS**

Dear Mrs. Bimba:

Please accept our sincerest condolences on the occasion of the passing away of your dear husband, our old friend and comrade, Anthony Bimba.

We'll cherish his memory.

In the name of the Executive Committee
Hungarian Word
Zoltan Deak
Editor-in-Chief

Dear Ilse,

Our deepest sympathy in the loss of your husband. Please accept our financial contribution to the Lithuanian paper "Laisvė" for which Anthony Bimba and you worked.

We wish you health and strength.

"Uus Ilm", progressive Estonian newspaper
PAULA and ERASMUS NUUMA

JOHNSON CITY, N. Y.

Mirus

Juozui Kireiliui

Reiškiame gilią užuojautą žmonai ANNA ir visiems artimiesiems. Liūdime ir mes netekę mylimo draugo.

WALTERIS ir BRONĖ KERŠULIAI
Brooklyn, N. Y.

RUMFORD, MAINE

Mirus

Zofijai Yvanavičienei

reiškiame nuoširdžią gilią užuojautą sesutei Marthai Gruginskienei, St. Petersburg, Fla.; dukterėčiai Elizbeth Aditton ir jos šeimai Pittsburgh, Pa.; visiems giminėms, artimiesiems bei draugams.

KLEOFASA ir WALTER KELLEY
St. Petersburg, Florida

NEWARK, N. J.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Bronislava Ostapuk

Mirė

1980 m. spalio 22 d.

Mamytės mes negalime pamiršti. Prisimename jos gerus darbus.

FELIKSAS ir ADELĖ LUPSEVIČIAI

VAJUS

GAVIMUI "LAISVEI" NAUJŲ SKAITYTOJŲ IR ATNAUJINIMUI UŽSIBAIGUSIŲ PRENUMERATŲ

VAJUS PRASIDĖS RUGSĖJO 1 IR TĘSIS TRIS MĖNESIUS IKI ŠIŲ METŲ LAPKRIČIO 30.

Kviečiame į Talką

Kviečiame į talką visus buvusius vajininkus ir labai laukiame naujų vajininkų. Gerai susiorganizuokime šiam darbui ir veikime su pirma vajaus dieną. Rūpinkimės aplankyti kuo daugiausia namų vajaus reikalu ir kalbinti žmones užsisakyti "Laisvę."

DOVANOS VAJININKAMS

1-ma $50; 2-ra $45; 3-čia $40; 4-ta $35; 5-ta $30; 6-tą $25; 7-ta $20; 8-ta $15; 9-ta $12; 10-ta $10.

KREDITAVIMO PUNKTAI

Kontestantams kreditavimo metodai tokie: už naujus skaitytojus 1 punktas nuo 5 centų, už atnaujintas prenumeratas 1 punktas nuo 25 centų. Už aukas arba pelnus nuo parengimų 1 punktas 50 centų.

KREDITĄ UŽ AUKAS DUOSIME KONTESTANTAMS (VAJININKAMS) TIK JEIGU JIE PATYS PRISIŲS PINIGUS. PINIGAI GAUTI PER KITUS NEBUS KREDITUOJAMI VAJININKAMS.

$20,000 FONDAS

Apart įeigų už prenumeratas ir skelbimus, turime ieškoti kitokių šaltinių biudžeto sukėlimui, kad "Laisvė" gyvuotų. Per šį vajų sieksime ir vėl šiam svarbiam reikalui sukelti $20,000 fondą. Tai padarykime aukomis ir pelnu nuo parengimų.

Užsakykite "Laisvę" Savo Giminėms Ar Draugams Į Lietuvą. Jie Bus Jums Dėkingi Už Tą Dovaną

* * *

"LAISVĖS" KAINOS AMERIKOJE IR UŽSIENIUOSE:

Amerikoje $12.00 metams, $6.50 pusei metų.
Kanadoje $15.00 metams, $8.00 pusei metų.
Lietuvoje $15.00 metams, $8.00 pusei metų
Kitur užsieniuose $15.00 metams, $8.00 pusei metų.

Visais vajaus reikalais rašykite:

Laisvė

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y. 11417

KANADOS ŽINIOS

Torontiečių kronika

Iš susirinkimo

Spalio 3 d. įvyko Toronto Lietuvių Sūnų ir Dukterų Klubo mėnesinis susirinkimas. Klubo pirmininkas J. Yla, atidarydamas susirinkimą pranešė liūdną žinią, kad gauta žinia, jog New Yorke mirė "Laisvės" redaktorius Antanas Bimba. Jis paprašė susirinkusius vienai minutei atsistoti pagerbti velionį, prisimindamas, kad A. Bimba daug padėjo ir mums Kanados pažangiesiems lietuviams.

Iš raportų paaiškėjo, kad klubas laikosi gerai. Buvo pranešta, kad bingo vyksta kas trečiadienį, nuo 1 valandos p. p. Lapkričio 3 d. bus kolektyvis gimtadienių minėjimas.

Buvo nutarta "Laisvei" pasiųsti $100.00 amerikoniškais "Laisvę" atnaujinti ir pridėt aukų.

* * *

Po Klubo susirinkimo įvyko Toronto Lietuvių Moterų Klubo susirinkimas. Klubo pirmininkė B. Janauskienė pranešė, kad Klubo piknikas gerai pavyko, davė pelno $43.51. Iždininkė I. Rukienė pranešė, kad iždė yra $517.73. Buvo nutarta prisidėti prie "Laisvės" vajaus su $50.00, amerikoniškais.

Pagal praėjusio susirinkimo tarimą, perrenkama valdyba. Palikta senoji valdyba: pirmininkė B. Janauskienė, raštininkė A. Ylienė, finansų raštininkė A. Poškienė, iždo globėjos I. Rukienė ir A. Morkienė (nauja).

Sumanymuose pasiūlyta surengti filmų rodymą sekmadienį dienos metu lapkričio 7. A. Ylienei pavesta filmais pasirūpinti.

Nutarta pasiųsti $5.00 vertės dovanėlių sunkiai sergančioms ligonėms.

Nariniai mokesčiai pasilieka tie patys—$1.20 į metus.

Šiuo tarpu serga šios draugės: Karpavičienė, Daugėlienė, Damašienė, Pūrienė, Masienė, Buzūnienė, Janauskienė (taisosi po akies operacijos).

* * *

Vestuvės

Rugsėjo 25 Mississaugoj įvyko Mr. and Mrs. G. R. Duncan duktės Vendy (L. ir J. Svirplių, windsoriečių, anūkės vestuvės su P. E. Hewitt. Svečių buvo apie 150. Visi buvo skaniai pavaišinti. Visi palinkėjo jaunavedžiams laimingo gyvenimo.

* * *

Spalio 8 d. J. A. Morkių sūnus Frank Sodonis susituokė su Taina Loraine Hansen. Vestuvėse dalyvavo daug svečių iš abiejų pusių. Visi buvo gražiai pavaišinti. Jauniesiems daug palinkėta viso geriausio.

Jaunojo tėvai J. A. Morkiai yra aktyvūs Sūnų ir Dukterų klubo veikėjai.

* * *

Paminėjo sukaktį

Rugsėjo 25 d. Sūnų ir Dukterų klubo svetainėj J. ir V. Gormanai, dideliame būryje giminių ir draugų, iškilmingai paminėjo savo auksinį vedybinį jubiliejų. Susirinkusieji jiems linkėjo daug šviesių dienų.

* * *

Staiga susirgo

Staiga sunkiai susirgo Juozas Šinkūnas, per daugelį metų buvęs Sūnų ir Dukterų Draugijos pirmininkas.

A. Ylienė

Toronto, Ont.

PADĖKOS ŽODIS

Širdingai dėkoju mano draugėm ir bičiulėm už suruoštą puikų mergvakarį mano sūnaus sužadėtinei. Jūsų gausios dovanos ir skaitlingas dalyvavimas visam laikui paliks mūsų širdyse.

Dar kartą tariu ačiū už mūsų sūnaus Frank ir jo sužadėtinės Tina pagerbimą.

Ada Morkis

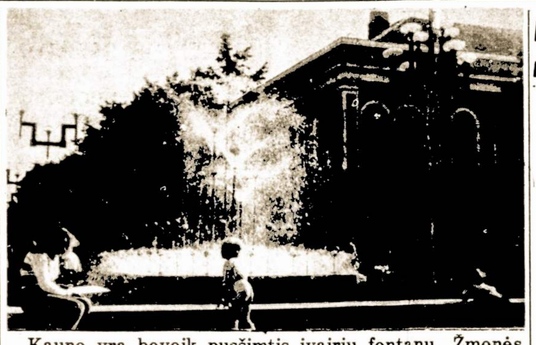

Kaune yra beveik pusšimtis įvairių fontanų. Žmonės žavisi vandens puokšte senamiestyje prie F. Dzeržinskio paminklo. Tarytum iš perregimų skritulių fontanas trykšta Laisvės alėjoje. Iškėlusi balandį virš lengvai krintančio vandens sėdi Moteris ir Taika prie Spalio 50-mečio dirbtinio pluošto gamyklos kultūros ir sporto rūmų. Visada daug smalsuolių prie seniausio miesto fontano "Nykštukas", kuris veikia pusę amžiaus, ir prie jauniausio gražuolio, trykštančio prie "Aguonos" prekybinio centro.

Nuotraukoje: **Perregimais skrituliais pasidarbinęs fontanas Laisvės alėjoje.** K. Jurelės nuotrauka

Montreal, Quebec

Kviečiame dalyvaut

Pranešame ir kviečiame aidiečius ir "Laisvės" skaitytojus atsilankyti į pirmąjį rudens sezono LLD susirinkimą, **lapkričio-November 6 d.** Susirinkime apkalbėsime eilę bėgamųjų reikalų, o labiausiai—"Laisvės" vajų, kuris artėja prie pabaigos. Susirinkimas bus ypatingas tuo, kad tikimės turėti atstovę iš "Laisvės" štabo, tai **Ievą Mizarienę**, kuri apibūdins laikraščio padėtį ir papasakos savo įspūdžius, įgytus Lietuvoje, iš kurios ji neseniai grįžo. Todėl pasistenkite dalyvauti.

Mitingas įvyks **rusų salėje—3447 St. Laurens Str., prie Sherbrooke Str. Pradžia 1:30 v. p. p.**

Kviečia LLD Valdyba

Turistai iš T. Sąjungos

Neseniai čia viešėjo turistinė grupė iš Tarybų Sąjungos, kurią sudarė iš skirtingų respublikų įvairių profesijų turistai. Nemaža grupė dalyvavo ir menininkų. Šios grupės sudėtyje buvo ir du lietuviai iš Vilniaus, tai grupės vadovas **Vladas Karvelis**, mirusio **generolo Vlado Karvelio** sūnus ir **Ramutė Tumuliauskaitė**, abu dar jauni, neseniai peržengę trisdešimtį, o jau savose profesijose atsiekę labai aukštų pareigų.

Grupė lankėsi Kanadoje ir Jungtinėse Amerikos Valstijose apie mėnesį laiko. Montreale per du atvejus (atvykdami ir išvykdami namo) buvo čia sustoję, ir koncertavo. Dalyvavo poroje priėmimų, kuriuose jų operos solistai ir armonistas labai žavingai pasirodė. Linkėtina, kad atvyktų daugiau turistų. Ypatingai mums buvo labai malonu sulaukti svečių iš Lietuvos.

Skaudžiai paliesti ligų

Verdūnietė M. Lignugarienė seniai negaluoja kentėdama kojų skausmus. Rašant šiuos žodžius, ligonė Montrealo General ligoninėje pergyveno kojos operaciją. Vėliau operuos ir antrąją koją. Bus nelengva grįžus namo pačiai slaugytis save ir sergantį vyrą. Linkiu geros sveikatos ir ištvermės.

Apvogė

B. ir N. Greibams nesant namie, vagys įsibriovė į jų butą, išlauždami užpakalines duris ir išsinešė vertingus daiktus ir pinigų.

Atvyko—išvyko

Pranas ir Elzė Laurusevičiai su šeima iš Ontario, buvo atvykę į Montrealą aplankyti savo anūkėlę, kuri įstojo mokytis į McGill universitetą. Linkiu jaunuolei sėkmingai tęsti mokslą.

Konstancija Lekas (buvusi Adomonytė) tik sugrįžo iš Vancouver, kur aplankė savo giminaičius.

A. Šuplevičienė buvo išvykusi į Jungtines Amerikos Valstijas aplankyti savo seserį.

Atšventė gimtadienius

P. ir M. Niaurų anūkėlis, labai gabus moksle ir pasižymėjęs sporte, labai paslaugus tėvams ir seneliams, paminėjo savo 16-ąjį gimtadienį šeimos ir savo draugų tarpe.

Julė Gelčienė, šią vasarą lankėsi Lietuvoje. Grįžo kupina malonių įspūdžių, dabar ir vėl ją pradžiugino artimųjų telefoninis šaukimas iš gimtinės, sveikinimas su gimtadieniu. **P.**

LDS 25-ame užgirtos rezoliucijos

I

Adopted at the Association of Lithuanian Workers (LDS) 25th Convention on August 20 and 21, 1982 at Holiday Inn, Ford City, Chicago, Illinois.

Therefore let it be resolved: Having heard all the reports of the Executive Board and delegates, congratulations are in order for the work done, and may it continue to be as fruitful and productive in the ensuing years.

In order to continue our good work, the first goal of every member of our Association should be on enrolling new members.

Sports Activities; whatever sports activities are held are truly for the benefit of the organization, however, how frequently these events are to be held, or in what city, should be decided by the participants.

More effort should be extended to maintain monthly meetings by all Lodges. This should be stressed in our publication "Tiesa".

II

We, the delegates of the Association of Lithuanian Workers (LDS) at the 25th Convention have decided to send a telegram to the President of the United States, Ronald Reagan, proposing an immediate bi-lateral nuclear weapons freeze and to destroy the present nuclear stockpile of weapons. We urge the President to make all efforts to hold meetings with other countries to bring about lasting peace.

We also urge our present Administration to put greater effort in the fight against inflation, unemployment and for retaining the benefits to our Senior Citizens.

RESOLUTIONS COMMITTEE:
Alfons Rye
Eva T. Mizara
Anthony E. Litvinas
Adeline Susnis
Julia Marazas

Vitui

Tau nesilenkė rožės
prie kelio,
Nekvepėjo žiedai jazminų,
O gyvenimo sunkiąją dalią
Skyrei džiaugsmui
ir laimei kitų.

Tau likimas
ne kartą grumojo
Savo juoda, kaulėta ranka,
O širdis visad laimės ieškojo
Ir neklausė, ko kenčia . . .
už ką? . .

Ėjo metai . . . Praėjo . . .
Negrįžta . . .
Gyvenimas trumpas . . .
trapus . . .
Atminimas
šauniosios jaunystės
Atgaivina
švelniausius jausmus;

Tik pavargus širdis
nenurimsta
Didžio polėkio visad pilna,
Naujos mintys,
siekimai užgimsta
Ir drąsiausia svajonė nauja.

Tik staiga
tavo drąsią svajonę
Surakina juodoji lemtis,
Ir nelengvą šios žemės
kelionę
Baigia tavo pavargus širdis.

Bet tu būsi visuomet
mums gyvas,
Mes atminsim tave visados,
Tau paskirsime
žiedus alyvų—
Atminimą visos Lietuvos.

Kęstutis Balčiūnas

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Ilgamečiui Laisvės redaktoriui

Antanui Bimbai

reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Ilsei, giminėms, visiems laisviečiams, ir labai gailimės netekę tokio brangaus draugo.

A. M. Berškiai	J. Blesing
B. Janauskienė	J. A. Morkiai
J. Šinkūnas	P. E. Laurusevičiai
P. M. Daugėlai	J. R. Kuktarai
J. M. Mileriai	M. Pūrienė
J. O. Žuliai	P. Bendžiaitienė
S. J. Kuisiai	A. Vilkelienė
A. Jurgutaitis	M. Paužienė
A. J. Leimanai	V. Grinevičienė
J. B. Morkūnai	A. Vaičiulienė
T. Rimdžius	M. Vaitkienė
J. Ilgutis	J. Valaitis
J. Leskevičius	F. Balnys
J. Žukauskas	H. Jarienė
V. Rimdeika	F. Jančys
A. Poškienė	J. Jančienė
J. A. Ylai	N. Berškienė
I. Rukienė	A. Guobienė
N. Kulokienė	A. A. Gudžiauskai
A. Blesing	B. L. Lukai

S. E. Paberaliai

Toronto, Ont.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Ilsei ir visiems artimiesiems. Netekome mūsų vado ir laikraščio ilgamečio redaktoriaus.

ALDONA ir ANDY ANDERSON
Marmora, Ont., Canada

VERDUN, QUE., CANADA

Mirus

Elzbietai Urbanavičienei

Reiškiu nuoširdžiausią užuojautą vyrui Juozui ir dukrai Lilijai. Liūdesio valandoje labai sunku ir skausminga.

Ilsėkis daug iškentėjus.

VERONIKA MAROZAS
Miami, Fla.

WINDSOR, ONT., CANADA

Mirus

Petrui Rudy-Radzevičiui

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Onai, marčiai Olgai, sūnėnam, visai giminei ir visiems artimiesiems. Mes liūdime netekę artimo draugo.

A. A. Rimšiai	B. Suroka
A. J. Vine	A. S. Sneideriai
C. Linkus	S. E. Baltuliai
L. J. Svirpliai	C. S. Stankai
J. Kodis	P. A. Karaliai

J. Behune

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiu gilią užuojautą Ilsei, "Laisvės" kolektyvui, jo giminėms, bičiuliams Amerikoje ir Lietuvoje. Gaila ir liūdna netekus žymaus internacionalisto, kuris savo ilgus metus darbavosi už pasaulinę taiką ir žmonių gerbuvį.

KSAVERA KAROSIENĖ
San Leandro, Cal.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai, draugams, bičiuliams Amerikoje ir Lietuvoje. Jo darbai už pažangą liks visų prisimenami.

E. ir E. Stanley
Warren, N. J.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Ilsei ir visiems artimiesiems. Gaila netekus mūsų vado ir ilgamečio redaktoriaus.

JOE ir EMILY KRUPSKI
Englishtown, N. J.
WANDA ir TOM CHILLSCYZN
East Brunswick, N. J.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiame giliausią užuojautą jo žmonai Ilsei ir "Laisvės" kolektyvui. Ilsė ir skaitytojai neteko vieno iš geriausių rašytojų ir žurnalistų.

Iš pradžios iki pabaigos A. Bimba buvo vadas už taiką ir progresą visai žmonijai ir visame pasaulyje.

HELEN SHARKEY
HELEN JANULIS
RICHARD JANULIS

St. Petersburg, Fla.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Nuoširdi užuojauta, gilaus liūdesio valandoje žmonai Ilsei, posūniui, brolienei S. Bimbienei ir jos šeimai, taipgi giminėms Tarybų Lietuvoje bei visiems draugams.

Minėsime jo kilnias įdėjas žmonijos labui. Kartu liūdime ir mes.

ALDONA ir PAUL ALEKNAI
Seminole, Fla.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Ilsei ir visiems artimiesiems. Gaila netekus mūsų vado ir ilgamečio redaktoriaus.

KATRINA PETRIKIENĖ
ARTŪRAS ir NATALIJA PETRICK

Elka Park, N. Y.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Ilsei ir visiems artimiesiems. Gaila netekus mūsų vado ir ilgamečio redaktoriaus.

ALICE JONIKIENĖ
The Baptist Home
P. O. Box 129
Rhinebeck, New York 12572

LEONAS JONIKAS ir šeima
Kingston, N. Y.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiame giliausią užuojautą jo žmonai Ilsei, visiems giminėms ir artimiesiems. Liūdime netekę brangaus žmogaus.

P. Kalendo
S. Bimba
F. A. Valickas
A. Anderson
Andy Anderson
J. A. Yla
A. Bukas
S. Bukas
C. Bukas
A. Stupuras
A. Stupuras
L. Yuška
K. Petrikienė
A. Pavilionis
Amelia Yuskovic
Walter Yuskovic
Frank Witkus
B. J. Skublickai
Zorya Schwartz
Leon Tolopko
Olga Charnosky
M. Hanusiak
A. Dobilienė
M. Hacinkevičius
Stella Lesevičienė
A. Repsevičiūtė
J. Bold
C. Radzik
A. Čepulis
A. Jokubkienė
J. S. Jokubka
S. J. Krivickai
C. Meškėnas
J. Meškėnas
V. Meškėnas
P. Meškėnas
A. N. Michal
F. Lupsevich
A. Lupsevich
A. Jamison
M. Stensler
W. Becker
A. Yakštis
Aldana Imilkowski
K. Rušinskienė
J. Šimkienė
H. Šimkus
J. Mikaila
V. Urmonas
A. Valungis
S. Diržuvaitienė
M. Šukaitienė
V. Kazlauskienė
H. Sirgiedienė
H. Yuška
C. Benderis
A. Vaznienė
B. N. Skublickai
O. Yozėnas
S. Narkeliūnaitė
J. Lugauskas
A. Quater
Ieva Mizarienė
Frances Mažilienė
Frances Baltrus
W. Malin
Helen Esker
Amelia Young
Aldona De Vetsco
Helen & Joe Dobrow

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Amerikos lietuvių pažangaus judėjimo įžymiam veikėjui "Laisvės" laikraščio vyriausiajam redaktoriui.

Reiškiu gilią užuojautą jo mylimai žmonai Ilsei, velionio giminėms ir draugams.

NASTĖ BUKNIENĖ
Brooklyn, N. Y.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Ilgamečiui kovotojui už darbo žmonių reikalus, "Laisvės" vyriausiam redaktoriui, nuoširdžiai užjaučiame velionio žmoną Ilse ir visus laisviečius.

NELĖ ir PAUL VENTAI
Brooklyn, N. Y.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiu nuoširdžią užuojautą jo žmonai Ilsei, visiems giminėms ir draugams.

TESSIE STOČKIENĖ
Lakehurst, N. J.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Užjaučiame jo žmoną Ilse, gimines ir draugus. Mirė brangi asmenybė.

ALBINA ir KOSTANCIJA RUŠINSKAS
Brooklyn, N. Y.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiu gilią užuojautą jo žmonai Ilsei ir visiems artimiesiems. Gaila netekus mūsų vado ir ilgamečio redaktoriaus.

ADELĖ RAINIENĖ
Brooklyn, N. Y.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiame gilią užuojautą žmonai Ilsei, posūniui, brolienei, S. Bimbienei ir jos šeimai, taipgi Tarybų Lietuvoje ir JAV visiems artimiesiems ir idėjos draugams.

Jo dideli atlikti darbai pažangios kovos kelyje liaudies labui, paliko gilius pėdsakus istorijoje.

Kartu ir mes liūdime.

LIETUVIŲ VYRESNIŲJŲ PILIEČIŲ KLUBO VALDYBA ir NARIAI
St. Petersburg, Florida

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiu gilią užuojautą jo žmonai Ilsei ir visiems artimiesiems. Gaila netekus mūsų vado ir ilgamečio redaktoriaus.

MARCELĖ ŠUKAITIENĖ
Woodhaven, N. Y.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Ilsei ir visiems artimiesiems. Netekome mūsų vado ir laikraščio ilgamečio redaktoriaus.

A. S. C. BUKAS
Sands Point, N. Y.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Ilsei ir visiems artimiesiems. Netekome mūsų vado ir laikraščio ilgamečio redaktoriaus.

E. ir N. SHUMBRIS
Bayside, N. Y.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Ilsei ir visiems artimiesiems. Netekome mūsų vado ir laikraščio ilgamečio redaktoriaus.

A. J. KATINIAI
U. BERNOTIENĖ
Woodhaven, N. Y.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Ilsei ir visiems artimiesiems. Netekome mūsų vado ir laikraščio ilgamečio redaktoriaus.

ONA BABARSKIENĖ
Duktė IRENE ir šeima
Richmond Hill, N. Y.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Ilsei ir visiems artimiesiems. Netekome mūsų vado ir laikraščio ilgamečio redaktoriaus.

C. M. STRIŽAUSKAI
Bridgeport, Conn.

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Ilsei ir visiems artimiesiems. Netekome mūsų vado ir laikraščio ilgamečio redaktoriaus.

JEAN ir JOHN RIGELY, Milford, Ct.
M. VALATKIENĖ, Bridgeport, Ct.
M. ARISON, Fairfield, Ct.

Johnson City, N. Y.

MIRĖ PAŽANGIETIS

Prieš keletą metų su Brone ir Walteriu Keršuliais buvome nuvykę į Binghamton-Johnson City, N. Y. Apsistojome "Aido" choro narės Adelės Lupševičienės dėdės Juozo ir Onos Kireilių namuose. Išsikalbėjus Juozas paprašė, kai jis mirs atvykt ir pasakyti atsisveikinimo kalbą.

Pirmadienį, rugsėjo 27 d. Ona Kireilienė skambino telefonu kad Juozas mirė, ir prašė nuvykti į Johnson City. Į Johnson City iš Brooklyno reikia važiuoti mašina 5 valandas.

Juozas Kireilis gimė 1893 m. Biržų rajone dvaro darbininkų-Kumečių tėvų vaikas. Jaunystėje jis pergyveno daug vargo.

Į Ameriką atvyko 1912 m., dviejų sesučių pakviestas, kurios buvo atvykusios pirmiau. Jis gavo darbą batų dirbtuvėje, Endicott Johnson Corp. kur dirbo 47 metus.

Kiek pagyvenęs vienas susipažino su Amerikoje gimusia mergina Ona Marčelioniūte su kuria sukūrė šeimyninį gyvenimą.

Jos tėvas Marčelionis būdamas jaunas žuvo anglių kasykloje, palikdamas 6 mažamečius vaikus.

Ona ir Juozas Kireiliai išaugino vieną sūnų Karolį, kurį išleido į aukštesnį mokslą.

Sūnus, sulaukęs 58 metų mirė. Liko išauginti ir išmokslinti 3 vaikai.

Juozas labai pergyveno sūnaus mirtį.

J. Kireilis buvo progresyvių lietuvių judėjimo dalyvis. Jis priklausė prie Literatūros Draugijos, Lietuvių Darbininkų Susivienijimo, skaitė "Laisve" ir pagal išgalę parėmė jos išleidimą.

Binghamtone ir Johnson City Juozas Kireilis darbuodavosi parengimuose, stengdamasis padėti uždirbti pelno progresyvių organizacijų veiklai. Tose kolonijose gyvenantys draugai prisimena Juozą kaip nuoširdų ir darbštų pažangiečių veikėją.

J. Kireilis buvo pašarvotas Barber Memorial Home Inc.

Atsisveikinant ir palydint į paskutinę kelionę, angliškai kalbėjo anūkė Susana Shipman. Aš kalbėjau lietuviškai apie Juozo gyvenimą ir jo atliktus darbus darbininkiškoms organizacijoms, perdadaviau laisviečių ir kitų mūsų organizacijų širdingą užuojautą žmonai Onai, giminėms ir draugams. Trečiadienį 1 v. po pietų Juozo palaikai buvo išvežti į kapines Westat Hills Memorial Park. Ir kapinėse pasakiau paskutinį atsisveikinimo žodį, primindamas, kad iš gyvenimo pasitraukė ištikimas darbo žmonių sūnus ir tyros sielos žmogus.

Ona Kireilienė paprašė visus palydėjusius Juozą į Little Venice restoraną pietums.

Paskutinį kartą atsisveikinti su dėde atvyko Adelė ir Feliksas Lupševičiai ir Tesė Stočkienė. Išreiškėme užuojautą žmonai Onai Kireilienei, giminėms ir draugams. Didelis Onai ačiū už paramą "Laisvei".

Paul Venta

Aidiečių dėmesiui

Kviečiame visus "Aido" choro narius ir kurie norite ir galite dainuoti šį šeštadienį spalio-October 16 d. atvykti į "Laisvės" salę, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y. ne vėliau 3 v. p. p. Turime pasitarti "Laisvės" rudeninio koncerto reikalu ir pradėti mokytis naujų dainų.

Choro valdyba

Kviečiame spalio 17 d. į Laisvės pastogę

Sekmadienį, spalio 17 d. LDS 1 ir 13 kuopos rengia bazarą (flea market). Į šį pobūvį kviečiame atvykti. Jame bus parduodami įvairūs sunešti daiktai. Pradžia 1 val. po pietų, Laisvės salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y.

Kas turite kokių nors drabužių, ar šiaip dalykėlių, kurie jau jums nereikalingi, atneškite į "Laisvę" bei LDS įstaigą, mes galėsime juos panaudoti.

KOMISIJA

Grįžo Ksavera Karosienė

Praėjusį penktadienį iš Lietuvos grįžo Ksavera Karosienė, kuri su savo dukra Eugenija 10 dienų praleido gimtinėje Lietuvoje su jas jaudinančia ir svarbia misija—vežė vyro ir tėvo Juozo Karoso palaikus palaidoti jo gimtojoje žemėje.

Pakeliui į namus Ksavera tris dienas pasisvečiavo dukros šeimoje New Jersey, pasidžiaugė trimečiu proanūkėliu. Brooklyne, svetinguose Bronės ir Walterio Keršulių namuose, susitiko su Ilze Bimbiene, kuriai pareiškė gilią užuojautą Antano Bimbos netekus, ir su kitais laisviečiais. Pirmadienį, spalio 11 dieną, draugė Ksavera išskrido namo, į San Leandro, Cal.

Reporterė

K. PETRIKIENĖ SVEČIAVOSI VISĄ SAVAITĘ

Draugė Petrikienė atvyko į Antano Bimbos šermenis spalio 2 d. Ji viešėjo kelias dienas pas Ilse Bimbienę, pas Adelę Rainienę ir pas Ieva Mizarienę. Sekmadienio rytą atvyko jos sūnus Artūras su žmona Natalie ir parsivežė mamytę namo.

Prieš išvykstant į namus, d. Petrikienė įteikė $100 "Laisvės" vajaus fondui.

Beje, tą pat padarė ir Ks. Karosienė, kuri sustojo New Yorke grįžtant iš T. Lietuvos. Ji įteikė "Laisvei" $100.

Dėkojame. Adm.

"LAISVĖS" BENDROVĖS DIREKTORIAMS

Sekmadienį, spalio 17 d., įvyks "Laisvės" Bendrovės direktorių posėdis 12 val. ryto, Laisvės name.

N. Buknienė, Sekr.

BRIEFS

An accused Nazi concentration camp commander Monday lost his bid for Supreme Court review of a court order stripping him of his citizenship because of war crimes.

The Justices let stand a ruling denaturalizing Karl Linnas, 63. The Justice Department plans to ask a New York immigration judge to set a date for a deportation hearing for Linnas.

Linnas is accused of concealing his past as a member of military forces in Estonia, now a republic of the Soviet Union, that worked with the Nazis to eliminate the Jewish population after Germany took over the country in 1940.

His case is one of 28 brought by a special investigative unit at the Justice Department against U. S. residents accused of working in Nazi prisons in Germany and Eastern Europe during World War II. Linnas is accused of heading a concentration camp called Kuperjanov Barracks in Tartu, Estonia.

One eyewitness testified that Linnas had announced the death sentence and commanded guards to fire on prisoners kneeling at the edge of a mass grave site.

The government produced evidence indicating Linnas supervised the concentration camp and was not a student as he claimed when he applied to enter the U. S. as a displaced person in 1951.

* * *

Officials of Toledo, Ohio, Nashville, Tennessee, and Seattle gave Congress a report recently on problems that their cities are facing due to rising unemployment.

Problems covered included increased drug abuse, more family problems and unprovoked street assaults.

* * *

A report made public by the Church of England last month has given an important boost to the British movement for peace and disarmament. Entitled "The Church and the Bomb," the 170-page report is a carefully-reasoned argument for a program of unilateral nuclear disarmament by Britain.

Ilse

IN APPRECIATION

My deepest thanks and appreciation to every one who came to give their last respects to Anthony Bimba in the funeral home and were with me at the memorial dinner. I also like to thank all the people who called or sent cards. Telephone calls and sympathy cards came from far and from near with warm thoughts and kind words. Those words are engraved in my heart.

I am working on a memorial album for Anthony and you people who have been with him for so many years have a place in it.

From Helen Janulis, Richard and Helen Sharkey from St. Petersburg, Florida, came a card with the words: "May the warm thoughts and sympathy of others comfort you at this time." More beautiful were their own added words saying: "Tears cannot be recorded! History is Antanas' deserved privilege."

I would like to thank "Laisvė's" directors Paul and Nellie Venta, Nastė Buck and Eva Mizara and especially Rudolf Baranik and Amelia Yuskovic who were a big help to me in sending our beloved leader and friend Anthony Bimba to his last rest.

Ilse Bimba

In happier days. Vytautas Zenkevičius presenting Lithuanian "juosta" to Antanas Bimba on his 85th birthday. Ilse Bimba and Antanas' brother's wife Sarah Bimba are with them.